

IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

IZHAJA
15 VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONISČE
UPRAVA: TYRSEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROČNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VI.

LJUBLJANA, MAJ 1956.

ŠTEV. 5

Viljem Fischer

veliki dobrotnik vestfalskih Slovencev

(K njegovemu 25 letnemu mašniškemu jubileju.)

Na letošnji velikonočni ponedeljek je zelo veliko Slovencev v Nemčiji pohitelo v Bochum - Dahlhausen, kjer zdaj prebiva dobri gospod Viljem Fischer, župnik paderbornske nadškofije, da se mu za njegov 25 letni

jubiitej poklonijo in ga prosijo še za nadaljnjo naklonjenost in pomoč. Blagega gospoda zlasti visoko cenijo naši rojaki v Dortmund-Evingu, saj je med njimi deloval polnih deset let z veliko ljubeznijo in uspehom.

Viljem Fischer se je rodil 26. januarja leta 1888 v Sommerda v Turin-giji. V mašnika je bil posvečen v Paderbornu 7. aprila 1911. Po reformaciji je bil on prvi katoliški dušni pastir v Boekwitz (Nieder-Lausitz) in sicer deset in pol leta. Tu je bila njegova prva služba. V tem kraju je bila tedaj slovenska družina, pri kateri se je naučil našega jezika; dodobra je spoznal tudi naše običaje in našo zemljo. L. 1921 je bil pa prestavljen v Dortmund-Eving kot vikar. Ko je zvedel, da biva v tem kraju veliko Slovencev, jih je povabil k sebi in kmalu jim je začel oznanjati božjo besedo v slovenskem jeziku. Naučil se je tudi naših melodioznih lavretanskih litanij in so jih potem vsako nedeljo prepevali. Ljudje so ga vzljubili, saj so videli in občutili v njem pravega dobrotnika in prijatelja. Hodili so k njemu, kot k rodnemu dušnemu očetu. Kako si je osvojil srca vseh Slovencev, se je najlepše videlo l. 1951, ko se je od njih poslavljaj in odhajal kot župnik v Bochum-Dahlhausen. Vsi so jokali za njim.

Naše ljudi še danes često obiskuje in skrbi v dušnem oziru zanje. Našo domovino prav dobro pozna, saj je bil pri nas že trikrat na obisku; zadnjič je bil lansko leto, ko se je vršil v Ljubljani evharistični kongres, ki je tudi med

Nemci zapustil neizbrisne spomine in koristi. Slovenski jezik zelo dobro pozna in tudi govori; poleg našega govori še več drugih slovanskih jezikov: češko, poljsko, rusko. Zelo dobro pozna tudi staroslovansko liturgijo.

V imenu vseh Slovencev v Nemčiji mu je k jubileju čestital g. vikar Božidar Tensundern iz Hövela, ki ga vsi prav dobro poznamo in visoko cenimo.

G. župnik Fischer je bil do solz

ganjen, ko je videl v svoji sredini slovenske zastave in vdana slovenska srca, ki ga niso in ga pozabiti ne bodo mogla nikoli.

Za ves njegov trud in veliko ljubezen do naših rojakov v Nemčiji smo mu v imenu vse domovine iz srca hvaležni. Prosimo ga, da nam ostane tudi v bodoče naklonjen in deluje še naprej med Slovenci.

K visokemu jubileju mu tudi mi iskreno čestitamo in prosimo Boga, da ga ohrani do skrajnih mej človeškega življenja zdravega in naklonjenega našim rojakom v Nemčiji.

Ad multos annos! Jože Podslivniški.

J. Kalan:

Notranja kolonizacija!

V dveh člankih smo pod naslovom »Najtežje vprašanje glede izseljenstva« govorili o tem, kako težko je za izseljence skrbeti, ker so po vseh deželah, in po posameznih deželah pa spet po toliko raznih krajih razpršeni, raztreseni, razsejani. Kakor prah v vetru jih je raznesla želja po boljšem kruhu na vse vetrove. To, smo rekli, je najtežje vprašanje glede izseljenstva. Izseljevanje ni bilo nič urejeno, organizirano; vse je šlo brez reda, brez načrta. Vsak je šel, kamor mu je trenutno kazalo — ne oziraje se na druge, na celoto.

Spored večera, prirejenega slovenskim izseljencem

v ljubljanski radiofonski oddajni postaji, 31. maja od 22:30—23. ure

Pavlič: Slovenska narodna koračnica (Radijski orkester). — Ipavec: Slovenec sem; Nedved: Mili kraj; Aljaž: Triglav (Akademski pevski kvintet). — Volarič: Slovenskim mladim (Rad. ork.). — Nagovor (predsednik mestne občine ljubljanske g. dr. Jure Adlešič). — Parma: Rokovnjači, predigra (Rad. ork.). — Narodna: Spov ptilke pojo; Narodna: Oj te mlinar (Akad. pev. kvin.). — Narodna koračnica (Kmečki trio). — Narodna: Juhe, pojdam v Skoflje; Narodna: Ko so fantje proti vasi šli (Akad. pev. kvin.). — Valček po narodnih motivih (Kmečki trio). — Narodna: Gorenjska; Narodna: Z veselim srcem voščim (Akad. pev. kvin.). — Narodni ples (Kmečki trio). — Narodna: Urea sedem je odbila; Narodna: Po hribčkih sije sončece (Akad. pev. kvin.). — Jaki Anton: Spomini naše mladosti (Rad. ork.). — Radijski orkester vodi g. D. M. Štjanec. — V kmetkem triu igrajo gg. Stanko August, Gregorc Janko, Nachförg Franc.

Toda, kar je, je! Kar se je dozdej grešilo, se ne da več popraviti. Preseljevati se ljudje ne morejo, da bi se bolj zblizali, združili. Pač, — če jim kaže boljši zaslužek, se že preselijo. A to je redkokdaj. In pri tem spet ne gledajo na to, da bi prišli s svojimi rojaki bolj skupaj, ampak samo na boljši zaslužek. Zato ostane v tem oziru vse pri starem: izseljenci so in ostanejo raztreseni in zato jih je težko oskrbovati.

O preteklosti se torej v tem oziru ne izplača več govoriti. Dosti je, da le ugotovimo, da je to bila glavna napaka pri izseljevanju in tu je glavna težava pri oskrbovanju izseljencev.

Gledati moramo samo na prihodnost: kako naj to napako v prihodnje popravimo.

Toda kam naj se pa naši ljudje zanaprej izseljujejo?... Saj so jim vse dežele zaprte! Nemčija zaprta. Francija, Belgija in Holandija zaprta. Severna Amerika zaprta. In Južna menda tudi. Kako naj pa te dežele izseljence sprejemajo, če imajo svojih brezposelnikov dosti?! Ne le ne sprejemajo novih priseljencev, ampak še stare nazaj pošiljajo.

Kam naj se pa torej naš človek obrne? V Sloveniji naraste število prebivalcev vsako leto za kakih 6000. Če so ljudje že dozdej čutili potrebo hoditi z doma po tujih deželah s trebuhom za kruhom, bodo čutili to potrebo tudi zanaprej. Toliko bolj, kolikor več jih bo. Kam naj torej gredo?

Seveda bi bilo najbolje, ko bi vsi doma ostali. A slovenska zemlja se noče razširiti. Nekaj več bi že rodila, če bi jo še bolje obdelovali. Industrija bo tudi vedno bolj naraščala, več ljudi zaposlila in preživela.

Kljub vsemu temu pa bo še vedno veliko ljudi, ki bodo iščali z doma v svet. Vsi bodo iskali, kje bi mogli dobiti kak boljši kos kruha. Kam torej naj gredo? Če so jim vse meje zaprte, morajo pač ostati le v domači državi. Zato se razlezajo po Jugoslaviji in se bodo vedno razlezali. Jugoslavija tudi lahko preživi vsaj še trikrat toliko ljudi, kakor jih šteje zdaj. Če se vozite po Slavoniji v Belgrad, kakšna polja vidite — in daleč nikjer nobene vasi! Razen tega po teh poljanah »bela kuga« tako strašno mori, da stoji marsikatera hiša prazna. Še bolj redko naseljena je Srbija. In tudi Bosna nikakor ni preobljudena.

Če že morajo naši ljudje nekam iz Slovenije, — kam jim zdaj kaže hoditi drugam kakor po Jugoslaviji? Torej notranja kolonizacija! To mora biti odslej naše geslo in vodilo!

Toda — le kam po Jugoslaviji in kako...

Anica Tolminkova, Sao Paulo, Brazilija:

Zdrava Marija!

Počasi je ugasnilo žgoče braziljsko sonce. Večerno nebo je objela zarja in usahnila. Tih in otožen je usahnil v njej šumni dan. Večerni zvon je sladko in ubrano zadonel v padajoči mrak.

Zdrava Marija...

Trenutki češenja, prošenj in upanja. Vesoljstvo se klanja, duše molijo, kolena se upogibljejo in vsa narava se mi zdi, da šepče: Zdrava Marija.

To je Tvoja ura, Mati... Ura, ko sprejemaš naše pozdrave, poslušas naše vzdihne in tisočerm deliš balzam sladke tolažbe.

Ko poslušam ta mili zvon, se mi nehote umiri srce, žgoča bol se ublaži, solza ni več tako grenka, zapuščenosti zavest ne več tako bridka. Saj nam je to zvonjenje tako znano, ljubo, domače. Moj duh hiti daleč čez širni Ocean v domačo vasico, poišče skromno cerkvico, poslušša domači zvon. Isti glasovi večerne molitve, samo bolj otožni, bolj tihi in še bolj milo se mi zdi, da prosijo, kakor nekdaj. Ista Mati misli na svojo deo, kamorkoli se je že razkropila po širnem svetu.

Zdrava Marija...

To je molitev ubogih in zatiranih, trpečih, ponižanih in razžaljenih, ki neumevani živijo žalostno življenje pod tujim soncem. To je molitev sirot...

In glejte, te sirote z vsem svojim strašnim trpljenjem, z vso krivico, ki jih bije v obraz, z dušo polno obupa in žalosti, klonijo svoje glave in upogibljejo kolena, tolažbe iščejo in najdejo.

Pozdravljen in blagoslovljen večerni zvon, ki iz tujega stolpa prinašaš domače glasove! Zdrava, Marija!

Javna zahvala

Družba sv. Rafaela se za lepo uspeli velikonočni misijon med Slovenci v Nemčiji, katerega sta vršila gg. Premrov Josip in Janko Žagar, vsem nemškimi duhovnikom prisrčno zahvaljuje, zlasti se zahvaljuje g. svetniku Božidarju Tensundern, ker je pokazal za ta misijon največ razumevanja, veliko naklonjenost in ljubezen do Slovencev v Nemčiji, katere vodi že skozi 24 let.

Zahvaljuje se tudi vsem dobrim, poštnim katoliškim Slovincem, ki so se temu vabilu v tako lepem številu po vseh naselbinah odzvali.

Družba sv. Rafaela jih v imenu slovenskega katoliškega naroda v domovini lepo prosi, da ostanejo zvesti veri svojih očetov, s katero v sreih so odšli v tujino, naj se krepko oklenejo svojih katoliških duhovnikov, ki so skoro vsa dolga desetletja z obilnimi žrtvami in z veliko ljubeznijo za Vas skrbeli. Vas vodili v najtežjih časih Vašega izseljen-

skega življenja, celo takrat, ko ste bili od vseh zapuščeni, ko je celo domovina pozabila na Vas, in ste imeli v njih edine svoje zveste prijatelje, voditelje in očete. Če so Vas do sedaj vodili k vsem dosedanjim uspehom in Vam tako zvesto kazali pot sreče v Vašem težkem izseljenškem življenju, da ste ostali zvesti svojemu Bogu, svojemu narodu in svoji državi, Vas bodo gotovo tudi sedaj. Zato kdorkoli bi Vas skušal odtrgati od teh Vaših, od Boga danih Vam voditeljev, vedite, ta je sovražnik Vaše vere in Vašega naroda.

Obenem se Družba sv. Rafaela prav iskreno zahvaljuje tudi obema gospodoma misijonarjema, ki sta žrtvovala svoje najlepše počitnice, da sta mogla lomiti kruh božje besede svojim bratom in sestram v daljni tujini.

V Ljubljani, dne 5. maja 1936.

P. Kazimir Zakrajšek l. r.
predsednik Družbe sv. Rafaela.

Izseljenske novice

Zadostitev vojaški obvezi izseljencev. Ministrstvo vojske in mornarice je na pobudo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in Zveze izseljenskih organizacij vstavilo določilo v finančni zakon, s katerim se izpreminja in izpopolnjuje § 45. vojnega zakona. Ta paragraf rešuje vprašanje zadostitve vojaški obveznosti izseljencev iz prekomorskih in evropskih krajev. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo v najkrajšem času izpolnjene želje, ki so jih gojili naši izseljenci in njihovi v tujini rojeni otroci, da jim bo s tem omogočena čim tesnejša zveza z nami in čim pogostejše obiskovanje domovine, kar bo neprecenljive važnosti za izseljence in za našo državo.

Zahvaljujemo se ministru vojske in mornarice, g. generalu Ljubomiru Ma-

riču, za njegovo uvidevnost v tej važni izseljenski potrebi, da se to vprašanje uredi, ki je povzročalo izseljencem toliko neprijetnosti. Z našimi izseljenci se bo odslej v vprašanju vojaške službe postopalo kakor na Češkem, v Italiji in drugih deželah.

David Doktorič v Montevideo. Minister za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopnik pravosodnega ministra Dragiša Cvetković je postavil Doktoriča za izseljenskega dopisnika v Montevideo.

Prosvetni minister Dobrivoje Stošović je podpisal odlok o premestitvi učitelja **Antona Šlibarja iz Litije v Gladbeck v Nemčiji.** S tem bodo naši vestfalski izseljenci prišli prvič do svojega odličnega slovenskega učitelja.

Prekmurci gredo s trebuchom za kruhom, 2000 sezonskih delavcev gre na Francosko in v Belje. V prekmurskih vaseh je bilo po velikonočnih praznikih živahno. Ljudje so se začeli odpravljati na sezonsko delo, kakor gredo že leta in leta. Žal, je tudi letos Nemčija za naše ljudi zaprta in ne sprejema nobenih sezonskih delavcev. Zaradi tega se jih je lahko odposlalo na delo samo 2000, dočim bi rabilo zaslužek in kruh v tujini skoraj desetkrat toliko ljudi. Naval na borzo dela v Murski Soboti je bil strahovit. Naposled so odbrali onemki so imeli srečo, da so bili sprejeti med sezonske delavce, in te dni so se odpravile prve partije. Sezonski delavci so potovali na Francosko preko Maribora, oni v Belje pa čez Pragersko proti Osijeku. Vsega skupaj je odšlo 2000 ljudi, večinoma mladine v najlepših letih.

Gospe Mariji Soster v Hambornu sporočam, da se mi do zdaj še ni posrečilo dobiti naslova od Vaše sestire. Ko izvem, bom sporočil. Lepe pozdrave Vam in vsem Slovincem v Nemčiji. Urednik.

Justina Jeram, Buenos Aires:

Na tujem

Je stara že misel,
da še sonce na tujem
ne sije tako,
kakor sijalo
doma je lepo.

Njega žarki so medli,
teman njegov blesk;
naše duše na tujem
so večna bolest.

Naša sreča prevzema
prečuden nemir:
domov hrepenimo,
ni doma nikjer.

O, žejni smo, lačni
sladke domovine,
Da bi nanjo ohranili
vsaj lepe spomine.

Poročilo iz Merlebacha

Premrov Jože:

Pesem tujine...

Letos smo se pripravljali na Veliko noč kar najbolj mogoče. Vse je bilo objavljeno v tukajšnjih časopisih, vsa društva so bila pismeno povabljeni za velikonočno procesijo. Že par mesecev prej so dobre matere delale z vso ljubeznijo krasne prte za vse oltarje v stari naši cerkvi. Zadnji teden je letal naš zakristan kolikor mu je čas dopuščal od enega do drugega, da je vse uredil s pomočjo svojih tovarišev.

Izseljski duhovnik je prej obiskal vse kolonije, veliki teden je posvetil samo skrbi za Merlebach in okolico. Za spovedovanje je povabil g. izseljskega duhovnika Svelca. Na veliko soboto in nedeljo je pristopilo čez 200 sorojakov.

Omeniti je treba tudi, da so pokazali sorojaki za to Veliko noč še posebno navdušenje, nekateri so spletili lepe vence, drugi nakupili in prinesli toliko rož, da smo jih imeli več kot Francozi v svoji cerkvi. Na velikonočno nedeljo so prihajala društva z zastavami, godba g. Domanijska je veselo priigrala na trg — toda samo bratje Poljaki so imeli srečo. Komaj so oni končali velikonočno procesijo, je začelo snežiti kot v najhujši zimi. Morali smo ostati v cerkvi. Med slovesno sv. mašo je bilo videti najlepše, ko so nekatere družine skupno pristopile k obhajilni mizi. Popoldne smo imeli še pete litanije Matere božje, potem pa so se sorojaki razšli po kolonijah.

Tu je še enkrat mesto, da se prav lepo zahvalim vsem dobrim gospem, ki so tako lepo napravile nove prte, nove vence, prinesle rože in pomagale našemu neutrudljivemu zakristanu okrasiti in olepšati revno cerkvico tako, da so potem domačini z največjo pohvalo govorili o njej.

Ohranite, dragi sorojaki, vedno to ljubezen in navdušenje za hišo božjo, iz katere naj vas blagoslovilja obilno Vsemogočni, zaradi katerega ste vse to storili. Lahko ste na to ponosni, zato le navdušeno naprej in obiskujte radi našo cerkvico!

Izseljski duhovnik Stanko.

Društveno gibanje v Stiring-Wendelu

V tem letu se društva v koloniji Habsterdick in Stiringu z izredno živahnostjo kosajo z raznimi prireditvami.

Komaj je pod vodstvom g. Motore Karla nastopilo Jugoslovansko cerkveno pevsko društvo »Bled« s krasno igro »Radi grehas«, je cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. Rohra stopil z dobrim programom prvikat na oder, komaj so odložili svoje vloge igralci, ki so v splošno zadovoljstvo pokazali velike zmožnosti za podobne nastope, že so se zopet pokazali vpricho Francozov, Poljakov, Nemcev ob priliki godu g. župnika Halterja, velikega prijatelja Jugoslovanov. Dne 19. marca so mu zapeli v dvorani v Habsterdicku lepe pesmi in mu poklonili krasno sliko sv. Jožefa med sv. družino. Kako je »Bled« krasno nastopal in povzdignil slovesnosti ob priliki misijona, je omenjeno drugod.

1. aprila pa so že hitela na vse strani vabila društva »Edinost« iz Stiring-Wendela. 5. aprila je bila dvorana v Starem Stiringu zopet polna Jugoslovanov in primorskih Slovencev. Vse ljudstvo je okrog 6. ure burno pozdravilo z vsem navdušenjem g. generalnega konzula dr. liča iz Metz. Zgodilo se je po več letih zopet prvikat, da so v tem kraju imeli Jugoslovani svojega konzula v svoji sredi. Pevsko društvo »Triglav« je nastopilo z opereto: »Kovačev študent«, s krasnim petjem in šaljivimi prizori. Med odmori ni bilo časa poslušati godbe, kdor je imel kakršnokoli težavo, je prihitel h gospodu konzulu, ki je vse brez razlike z veliko ljubeznijo sprejemal, jim dajal nasvete, zapisoval njihove potrebe. Žal, da ni mogel ostati do konca pri prireditvi, govoril je še z vsemi predsedniki, nato pa se poslovil.

Kot prej »Bled«, je treba tudi čestitati »Edinosti« k lepo uspehi prireditvi. Gospodu generalnemu konzulu pa najlepša hvala za udeležbo! S prvim svojim prihodom v te kraje si je pridobil zaupanje ljudstva.

»Lojze, čitaj pismo, pa ti bo kmalu vroče!« Lojze je mislil, da ga sestre dražijo, zato se ni zmenil za besede, ampak se je mirno grel pri štedilniku.

Urška prime pismo in ga pomoli bratu rekoč: »Nä, beri!«

Lojze prime pismo in bere... »Mama, mama, ali smo res toliko dolžni?«

Ko mu je mati potrdila, je opazil njeno objokano obličje in se je stresel kot šiba na vodi.

»Mama, nikar ne jokajte! Janez bo šel v Vestfalijo, mi bomo pa doma pridno delali in bomo poravnali dolg.«

»Ko bi bil samo ta!« mu odvrne mati. »Nič zato, samo če bomo zdravi! Vse bomo pošteno plačali!«

Za Lojzeta sta primahala v kuhinjo še oče in Janez. Vsa začudena sta motrila nemirne obraze. Nista mogla razumeti, kaj se je zgodilo.

Lojze stopi k Janezu in mu pomoli pismo rekoč: »V Vestfalijo boš moral iti!«

Oče se je vsedel za mizo in poslušal in motril nemirne obraze.

Ko je Janez preletel veliko pismo, se je obrnil k materi in dejal: »Mama, skrajni čas je, da me tudi vi pustite oditi za zaslužkom. Kaj bo z nami, če se oglasijo še ostali upniki?«

Grobna tišina je nastala v kuhinji. Naenkrat se oglašila mati: »Janez, dosti sem premišljevala o tebi in tujini. Pa če res ni pomoči, pa pojdi za Tonetom!« Očetu so se zaiskrile oči. Nekam nežno je dejal: »Če bi bila poslušala mene, bi bil danes Janez že pri zaslužku!«

Janez ni črnil besedice. Vstal je in odšel hitro iz kuhinje. Stopil je v izbo, poiskal pismo in pisal:

»Dragi Tone!

Zdrknili smo na rob propada. Če ostane vse tako, kot zdaj, bo zapel boben na našem domu. Za trdno sem sklenil, da odidem za Teboj. Če bo šlo vse po sreči, se v štirinajstih dneh vidiva. Do tedaj mi pa preskrbi delo, saj veš, da se sam ne vem kam obrniti. Sprejmi pozdrave od nas vseh, zlasti pa od Tvojega Janeza.«

Janez je hitro zaprl pismo in stekel v trg na pošto. Stopil je obenem tudi do župana in ga prosil, da bi mu pomagal dobiti potrebne listine za Vestfalijo.

Župan ga je debelo pogledal in dejal: »Janez, kaj pa je s teboj? Ali se ti meša?«

Janez mu odvrne: »Z doma moram. Denar rabimo. Upniki so se oglasili.«

Župan je takoj spoznal, da Janezove besede niso šala, ampak bridka resnica. Obljubil mu je, da mu bo nudil vso pomoč in oporo.

Zamišljeno je stopal Janez proti domu. Po glavi mu je brnelo vse polno misli o domu in tujini.

Ko je stopil v kuhinjo, je dejal materi: »Čez štirinajst dni pa grem od vas. Za papirje sem se danes že priporočil pri županu. Tonetu sem tudi pisal, da se kmalu vidiva.«

Mati je bila vsa objokana, ko je poslušala sina.

»Nič ne jokajte, mama, saj ne bom v tujini vedno ostal. Ko zaslužim toliko, da plačamo dolgove, se pa vrnem.«

»Janez, ne pozabi v tujini tega, kar sem te še kot otroka učila. Oklepaj se vedno Boga in pa cerkve. In potem smeš upati, da te bo vedno spremljal božji blagoslov.«

»Mama, saj sami veste, da se v naši hiši veliko moli. Vsi imamo veliko vero in zaupanje v Boga. Vse to ponese kot najdragocenejšo dediščino tudi v tujino. Z mislijo na Boga in na vse domače bom začel in končal sleherno delo. V duhu bom vedno pri vas doma.«

Mater so znova polile solze po licih. Vsa žalostna je dejala: »Bodi, Janez, previden pri delu! V jami te bo neprestano spremljala smrt. Kaj bo z nami, če te doleti nesreča.«

»Mama, smrt me spremlja tudi doma. Misli na smrt se ne moremo ubraniti nikjer. Božja volja naj se zgodi!«

V sobo so stopile Janezove sestre. Obstopile so Janeza in ga spraševale, kje je bil.

Janez je bil še precej dobre volje, zato jim je dejal: »Po oklicne papirje sem šel v trg!«

»Nikar se ne norčuj! Po papirje za Vestfalijo, mar ne?« se je oglasila Rezka.

»Bo že tako res,« odvrne Janez. Pogovor pretрга soseda Katra.

»Kaj pa vam je, da tako skrivnostno govorite?« se oglašila Katra.

»V Vestfalijo gre naš Janez,« ji odvrne Francka.

»No, so se vendar uresničile moje besede! Zadnji čas je že, da odide za mojim Tonetom.«

»Danes sem mu to novico že v pismu sporočil,« se oglašila Janez.

(Dalje prihodnjič.)

Mesec pozneje, 3. maja, je bila ista dvorana zopet polna. V ospredju smo videli g. župnika, našega izseljskega duhovnika, njegovega velikega prijatelja g. kaplana Hofmanna, g. šolskega direktorja iz Habsterdicka, navzoči so bili predsedniki in člani raznih društev — celo iz Merlebacha, Jeanne d'Arca in Kreutzwalda. Društvo »Bled« je nastopilo z igro »Dekle z rožmarinom«. Pred igro se je vršila krasna proslava godu izseljskega duhovnika iz Merlebacha. Pevski zbor je zapel krasne voščilne pesmi, besedilo je zložila g. Železnik, uglasbil

je besedilo g. dirigent Rohr, ki poje navdušeno vse pesmi s pevci, čeprav kot Francoz ne razume nobene besede, ako mu je ne razložijo pevci. Nastopi deklic in dečkov so bili posebno ljubki. »Bled«, »Edinost« in Kolesarsko društvo iz Stiringa so obdarovali izseljskega duhovnika s krasnimi darili, za katera se je potem isti zahvalil in obenem razložil delo izseljskega duhovnika med sorojaki.

Sorojaki, le pogumno naprej, sveže življenje v vas obeta še lepe sadove!

Delavec med delavci.

Josipina Furlan, Buenos Aires:

Izseljenski starši

Veliko slovenskih izseljencev nas je staršev svojim otrokom.

Kaj se to pravi, starši? Kakšni so pravi starši? Ali je dovolj, da starši svoje otroke nasitimo, da jih umijemo, kadar treba, ohranimo zdrave, da jih moderno oblečemo? Potrebno je vse to, dovolj pa ni!

Zdi se mi, da ne bom mogla bolj pravilno odgovoriti na to vprašanje, kakor če pravim: Taki so pravi starši, kakršni so bili naši starši v slovenski domovini!

Tako moram po pravici priznati, da od svojih staršev nisem slišala nobene slabe besede! Saj jih je bil sam nauk. Nauk z zgledom in nauk z besedo. Kolikokrat se mi je zdelo teh naukov veliko preveč. Kolikokrat sem mislila, zakaj da imam tako hude starše, ki me vedno sekirajo. Sedaj šele vidim in spoznavam, kako zelo so imeli prav. Velikokrat si danes mislim: O, če bi mogla biti taka mati svojim otrokom, kakršen je bil moj oče za mene. Mater sem izgubila namreč že zelo zgodaj, ko sem bila še otrok in vsa težka vzgoja je obvisela na očetovih ramah. Kako mi je težko, kadar se spomnim, da ga nisem vse tako poslušala, kakor bi bilo treba. Samo ta tolažba mi ostaja, da takrat pač nisem vedela, kaj delam.

Vedno sem tudi žalostna, kadarkoli slišim govoriti otroke slovenskih staršev v tujem jeziku.

Pomislite malo, posebno ve, slovenske matere, kaj nam je naš materin jezik. Saj to ni samo vaš jezik! To je jezik tudi naših mater in starih mater in dedov in pradedov, noter nazaj do pradedovnih časov. To je naša prastara dedščina, do katere ima pravico tudi tvoj otrok. Mati, če pušči svojega otroka govoriti v tujem jeziku in ga materinega jezika ne naučiš, mu kradeš to, kar je otrokova dedščina, njegova pravica, njegova last, tatica si, ki kradeš svojim lastnim otrokom! Mati, Ti nimaš pravice vzeti svojemu otroku materinega jezika!

Pred malo leti se mi je dogodil slučaj, ki ga ne morem pozabiti.

Moj najmanjši je bil obolel. Morala sem ga poslati za eno leto z doma v bolnico in v toplice. Še zelo majhen je bil. Komaj je znal dobro govoriti. Toda — eno celo leto je preživel med tujimi otroci, materin jezik se je bil še pre malo vtisnil v svojo mehko glavico, pozabil ga je.

Čez eno leto sem ga šla iskat in sem ga pripeljala domov. Mlado in staro, vse je prihitelo, da ga vidi. Posebno živahni so bili njegovi mladi prijatelji, ki so mu kar naprej pripovedovali in ga spraševali. Ubožec pa jih je samo žalostno gledal. Ni jih razumel. Nobene besede ni mogel spraviti iz sebe. Svoj materin jezik je pozabil. Milo je pogledal zdaj tega, zdaj onega, potem pa se je spustil v glasen jok. Tako milo in neutolažljivo je jokal, da nas je vse

Ocepek Alojzij:

Naša najgrenkejša bol in največja sramota!

Izseljstvu v pobudo, da se počasi dvignemo iz kulturne zaostalosti, katero kačemo svetu, je dejstvo, da vendar raste z dneva v dan zanimanje za izseljence v domovini.

Hvalevredni so večkratni spomini na izseljence po radiu. Vendar pa radiu ne moremo poiskati najbolj zapuščenih ljudi in jih rešiti narodnega propada.

Zato moramo predvsem stremeti za tem, da edini list »Rafael«, ki si je že nekoliko utrl pot med izseljstvo, razširjamo z vso resnostjo, pri čemer naj nam tudi domovina stoji ob strani.

Otroku je v bedi in zapuščenosti slajša od vsake pomoči zavest, da skrbna mati z njim čuti. Rafacelova družba nam je pokazala z lepim izvidom preteklega števila »Rafaela« tolažbo, da naša nepozabna mati domovina še z nami čuti. Zato z resnimi koraki skušamo popraviti krivico, ki nam je toliko izseljstva narodno kakor tudi socialno upropastila. Našemu listu moramo na vsak način odpreti pot v vse mogoče kraje, kjer prebiva naš človek. Počasna napredovanja nas nikakor ne morejo zadovoljiti, ker smo izgubili že preveč za narod in državo zelo dragocenega časa.

Ker nam je predvsem gledati, da dosežemo izdajo lista vsaj dvakrat mesečno, zato moramo položiti posebno pažnjo raznašalcem.

Kakor je bilo že v preteklem članku objavljeno, da je kulturno delo izseljenskih duhovnikov skrito in pozabljeno ali še celo teptano. Ravno tako je omalovaževano zaslužno delo nekaterih naših rojakov, ki z raznašanjem lista žrtvujejo ure in dneve v korist svojemu narodu.

Junak je in bi mu morali vsi slediti, kdor si upa zapisati, kar je bilo v preteklem času objavljeno: »Kdor si ga želi, se mu ga dostavi na dom.« Posebno ker smo že toliko zamudili, si moramo tako delo vzeti za zgled.

V krajih, kjer izseljenski duhovniki prejema večje število izvodov, jim dostikrat ostajajo v njih kvar zaradi ne dosti trdnosti organiziranega raznašanja. V bolj zapuščenih krajih, kjer teh ni, je pa v vsem še dosti žalostnejše. Skušajmo priboriti listu v takih krajih povsod njegove sodružnike, ki bi ga prejimali vsaj po nekaj izvodov v skupinah. S tem bi bilo olajšano pri pošiljavi in dostavljanju naročnine.

Če pa sodružnikom in raznašalcem ne moremo plačati, jim dajmo vsaj zaslužno priznanje.

Naročniki lista bi morali sami posredovati pri uredništvu ter zbrati v začetku vsakega leta imena vseh naročnikov, ki bi bila vsakoletno objavljena v januarski ali februarjski številki. Začeti pri krajih, kjer se prejema največ izvodov skupno, pa do zadnjega naročnika v tujini (lahko tudi v domovini). Vsaka naselbina naj bi opisala najprej raznašalce ter

bi za vsakim postavila številko, koliko izvodov raznaša. Uredništvo bi seveda imena teh natisnilo z močnejšimi ali razprtimi črkami. Za temi bi sledili po abecednem redu naročniki cele dotične naselbine. Nato bi pa še sledilo poročilo, za koliko naročnikov je dotični kraj v preteklem letu napredoval. Za vsakim raznašalcem ali naročnikom pa, ki bi pridobil nove naročnike, bi se objavile številke v oklepaju.

Slednji, kogar bi krasilo raznašalstvo ali da je med letom pridobil vsaj enega naročnika, naj bi se zavedal, da mu je za prepotrebno delo na kulturnem polju dolžna dati priznanje domovina in vse izseljstvo.

Če bi se z našim predlogom strinjali uredništvo, uprava in naročniki, bi se nam morda posrečilo dognati statistiko že v tem letu.

Za nadaljnje delo, o čemer bi se šele pozneje obširneje govorilo, bi si pa morali priboriti kjerkoli vsako leto primerno vsoto, s katero bi se uredila loterija v prid raznašalcem lista. Po možnosti naj bi bil glavni dobiček v vrednosti kolesa.

Ni pa s tem rečeno, da se mora vse prav tako zgoditi, kakor je tu opisano. Vendar se pa v tem oziru mora nekaj ukreniti, sicer nam bo vsa skrb za narod ostala le na jeziki in papirju.

Za vsem tem bi pa tudi država morala gledati voljo naroda v pravi luči.

Kar je bilo v preteklem izvodu objavljeno iz zapadne Francije, je bridka resnica v škodo naroda in države. Ker nam je predvsem do resnega dela, zato omenimo zelo na kratko, da so vse visoko doneče organizacije postavljene na koristolovstvo, častihlepje ali pa na škodljivo zavist do zdrave volje naroda. Ljudi, ki bi jih vsepovsod lahko seštel na prste, omami eden ali drugi od zgoraj navedenih ciljev, da si z vneto agitacijo osvojijo po nekaj nevednih ljudi, katere potem tiščijo pod krinko za grozno bežečim ciljem. Ker pa njih temelji niso postavljeni na voljo skupine, katero predstavljajo, jih kljub vsemu trudu prej ali slej poruši najmanjši pihljaj.

Ko le-te popolnoma omagajo, rodijo isti cilji še lepše zveneče besede, katere zopet poruši še manj pričakovani vihar.

Vselej pa se čuje za njim kot z mogočnega drevesa, ki bo odpadlo vejico kmalu nadomeštilo, mogočna pesem: »Vse je vihar razdjal, narod pa zmiraj stal.«

V organizacijah s tako visokimi domišljijami predstavljajo le krinko ljubezni do države, do čim se prave ljubezni niti do države, niti do naroda ne najde nikjer. Zato nam je čim manj z njimi izgubljati časa. Lotimo se resnega dela v korist naroda in države, da bo čim lepše donelo: »Narod pa zmiraj stal.«

ganilo in smo zajokali z njim. Nikdar ne bom pozabila tega žalostnega trenotka.

Glej, ti slovenska izseljenska mati, nikdar in nikoli ne dopusti, da bi tvoj sinček ali tvoja hčerka pozabila svoj lepi materin jezik. Ne pravim, da sovražimo druge jezike. Ne, vse jezike spoštujemo, svoj materin jezik pa ljubimo! In tudi svoje otroke naučimo, da ga bodo ljubili.

Lahko se zgodi, da se bomo prej ali slej, iz enega ali drugega vzroka vrnili v svojo domovino. Kako bo žalosten tvoj otrok, če se ne bo mogel razgovoriti s svojimi sorodniki, tovariši, tovarišicami. Saj veš, da se nikoli ni mogoče popolnoma priučiti jeziku, katerega nisi znala govoriti kot otrok. Kako bi bilo žalostno, če bi tvoj otrok na domači slovenski zemlji vse življenje govoril spačeno govorico, kakor jo govorijo tuji,

katerim se neprestano smejemo in iz katerih se zaradi tega radi norčujemo.

Ne, slovenska izseljenska mati! Taka bodi, kakršne so bile naše slovenske matere v domovini! Z zgledom in potrpežljivostjo uči svoje otroke slovenske skromnosti, preprostosti in globoko občutenega poštenega krščanskega življenja. Taka bodi, kakršne so bile naše slovenske matere v domovini! In gotovo ne pozabi naučiti svojega otroka našega slovenskega materinskega jezika! Ne kradi mu ga, ker ima do njega pravico. Tako bo prav zate in zanj!

Eysden. — Jugoslovansko delavsko podporno društvo v Eysdenu je imenovalo svojega častnega člana gospoda Ivana Smrketa, krojaškega mojstra v Eysdenu, za svojega častnega predsednika in to zaradi njegovih velikih zaslug pri gori imenovanem društvu. Tovariši, priporočamo vam, da se pri nabavi obleke držite gesla: »Svoji k svojim!«

Izseljenjsko vprašanje Slovenske krajine

Malo zgodovine.

Iz Slovenske krajine je tekla slovenska kri v inozemstvo v najbolj bogatih tokovih. Pokrajina je zelo obljudena, a bogata ni. Sicer so pa imeli prej večino lepe, plodovite zemlje v posesti razni grofje. Za narod, ki »je zdrav in se otrok ne boji, kot pravi dr. M. Slavič, ni bilo in ga ni doma kruha dovolj. Zato so iskali prekmurski Slovenci dela in kruha drugod, predvsem kot sezonski delavci. Že več kot pred sto leti (1829) poroča Čaplovič, da hodijo prekmurski Slovenci v sosednje pokrajine na delo. Pravi:

«Goričanci hodijo v tuje kraje na mlativev... Poleti ni dela, ki se ga Vend (= prekmurski Slovenci) ne bi lotil in sicer s tako pridnostjo in spretnostjo, da mu ni para. Delavnost tega ljudstva je zaladski in šomodski gosposčini ter premožnim prebivalcem dobro znana, zato se vsako leto sami potrudijo med nje, da si tam najamejo potrebnih delavcev za oranje, žetev, košnjo sena in mlativev» (Croaten und Wenden in Ungarn. Pressburg 1829, str. 105-106).

Kot sezonski delavci so hodili prekmurski Slovenci tudi v bolj oddaljene kraje, v Slavonijo in druge južne kraje predvojne Madžarske na košnjo in žetev. Njihovo pridnost in delovno moč so gospodarji, predvsem pa najemalci (parlirji) in »gadžec« začeli zelo izrabljati, posebno v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja. Najemanje delavcev je postalo navadno kupčevanje z delovnimi močmi. Celo šoloobvezne otroke so gonili na sezonsko delo. Že naprej so najemalci posojali sezonscem denar na visoke obresti in jih spravljali v svojo popolno odvisnost. Stroške za pot so morali ljudje sami nositi. Pri delu so jih priganjali od prve jutranje zarje do poznega večera; brez prestanka in brez nedeljskega počitka. Hrano so imeli slabo in za vsako malenkost so jim odrgovali pri plači. Zato so zaslužili vkljub velikemu in napornemu delu zelo malo. In kakor sploh pri nas, je tudi v Slovenski krajini bil duhovnik tisti, ki je nastopil proti temu brezsrčnemu izkoriščanju sezoncev. Bil je to župnik na Tišini, dr. Ivanocy Franc, oče prekmurskih Slovencev. V somboteljskih novinah je ostro ožigosal to brezobzirno izrabljanje revnih, pomanjkanja trpečih ljudi. To siromašno, delavno ljudstvo je podobno mrličem v grobovih, ko se vrača iz Slavonije. V obrambo živali obstojajo društva, a kje so društva za zaščito ljudi? Dolžnost poklicanih je, da napravijo konec temu izrabljanju. Toda, ali kdo kaj v tem oziru ukrene? Če ti izmozgani ljudje ne postanejo socialisti, potem se nam ni treba bati socializma.

Koncem prejšnjega stoletja in v letih do svetovne vojne so se prekmurski Slovenci zelo izseljevali v Severno Ameriko: v Združene države in Kanado. Precej se jih je vrnilo, a mnogo jih je še ostalo tam. Delali so večinoma po tovarnah, a bili so tudi »farmerje«.

Po svetovni vojni so se prekmurski Slovenci selili izven evropskega kontinenta bolj v Južno Ameriko, v Brazilijo in Argentino. Bili so to večinoma mladi, neporočeni ljudje; veliko je bilo deklet. Pred kakimi devetimi leti se je kar v kratkem času izselilo nad 500 deklet v mesto Monte Video. Vseh Slovencev je zdaj v Braziliji okoli 20.000, od teh je 12% prekmurskih Slovencev. Šli so pa tudi po prevratu v Severno Ameriko, v Združene države manj, bolj v Kanado.

Kot sezonci so začeli nekaj let po prevratu zelo hoditi v Nemčijo. Od 1929 pa v Francijo, kamor še hodijo zdaj. V domači državi si iščejo dela kot poljski delavci pa tudi po mestih. Vsako leto gredo kot sezonski delavci na državna veleposredstva v Vojvodini. Iz Kobilja in sosednjih krajev delajo v zimskem času kot tesarji v slavonskih in bosanskih gozdovih. Zidarji si iščejo službo po mestih, večinoma v slovenskih: v Mariboru in Ljubljani, gredo pa tudi delat v hrvaška in dalmatinska mesta. Dekleta si ravno tako iščejo službe po raznih mestih. Nahajajo se celo v Beogradu, Osijeku in dalje na jugu v Nišu.

Toliko na kratko o zgodovinskem pregledu prekmurskega izseljenstva.

Dušno pastirsko vprašanje.

Razen socialnega vprašanja je zelo pereče vprašanje dušne oskrbe prekmurskih izseljencev; posebno onih, ki so v Franciji ter sezoncev v Vojvodini. In o tem vprašanju nekaj misli.

Če pogledamo v preteklost prekmurskega izseljevanja, vidimo, da je bilo v dušnem oziru zanje zelo slabo preskrbljeno. Na najboljšem so se bili v tem oziru prekmurski izseljenci v Severni Ameriki. Deloma zaradi tega, ker so imeli na razpolago slovenske duhovnike, s Kranjskega in Stajerskega, če so bivali v njih bližini; deloma pa, ker je somboteljska cerkvena oblast, pod katero je Slovenska krajina pred prevratom spadala, v dušno pastirskem oziru zanje tudi skrbela. Mimogrede bodi omejeno, da ima tudi sedaj somboteljska škofija vzorno urejeno dušno skrbstvo za svoje izseljence. Že leta 1915 so dobili prekmurski izseljenci v Združenih državah svojega slovenskega duhovnika. Bil je to Horvat Lovrencij, doma iz Gornjega Senika — rabski Slovenci; ni to slučajno, ker je bilo in je še ravno mnogo rabskih Slovencev v Ameriki. Poslan je bil kot »cooperater et curator pro emigrantibus linguae slovenicae in America« (šematizem somboteljske škofije 1914, str. 121). Prekmurski izseljenci bivajo v Združenih državah, kjer jih je okrog 20.000, še zdaj več v bolj strujenih skupinah. Imajo svoje lastne slovenske župnije, n. pr. Betlehem. Pa., Cleveland in Bridgeport. Najmočnejša naselbina prekmurskih Slovencev je v South Bethlehemu v Pensilvaniji. Tu imajo novo cerkev sv. Jožefa. Leta 1935 je obhajala župnija sv. Jožefa dvajsetletnico svojega obstanka. Ta župnija ima tudi lastno osnovno šolo. Na njej poučujejo slovenske šolske sestre. Šolo je postavil vneti župnik o. Klement Verren, rojen 1887 v Soboti, sedaj frančiškanski gvardijan v Subotici. Zdaj deluje na tej župniji frančiškan Egidij Horvat, doma iz Bogojine. Protestantki izseljenci iz Slovenske krajine izdajajo v Betlehemu zdaj že šestnajsto leto sedaj edino ameriško prekmursko glasilo tednik »Amerikanskih Slovencev glass«. Letos 6. aprila je obhajala slovenska evang. občina v Betlehemu dvajsetletnico svojega obstoja. Katoličani v Betlehemu imajo svoj »Dramatski klub Ivana Bašca«, ki je povzel ime po župniku in narodnem buditelju v Bogojini († 1931). Dramatski klub uprizarja razne slovenske drame,

Anton Medved:

Slovenska govornica

Ljubim te, slovenska govornica,
ljubim bolj kot žuboreči vir,
bolj kot pesem, ki jo drobna ptica
poje v jutranji svečani mir.

Ljubim te, slovenska govornica,
kadar detetu nabiraš v smeh
rožne ustnice, nedolžna lica,
kadar vreš iz sre prepolnih dvch.

Ljubim te, slovenska govornica,
kadar te povzdigajo možje,
sveta narekuje te pravica,
neustrašeno za dom sree.

Odreveni gibka mi desnica,
jezik mi prirasti na nebo,
ako te, slovenska govornica,
kdaj pred svetom zatajim plašno!

Sladka materina govornica,
lepa mimo zemskih vseh glasov,
mojih misli in čutil glasnica,
tvoj obljim me zadnji blagoslov!

katerih dobiček je namenjen za podporo slovenske cerkve.

Izseljenci iz Slovenske krajine so v Betlehemu v narodnem in kulturnem oziru še najbolj preskrbljeni od vseh prekmurskih izseljencev. Imajo svojo cerkev, šolo in društva. Vse to se jim je lažje preskrbelo, ker so bivali tu v večjem številu in so se pravočasno dobili svojega izseljenjskega duhovnika.

Za ostale prekmurske sezonske delavce se je pred prevratom in tudi po njem v dušno pastirskem oziru bolj malo storilo. Žalostno je to, da tudi po prevratu niso dobili sezonci ne v Nemčiji, ne v Franciji in tudi ne v Vojvodini svojega izseljenjskega duhovnika, ko je že tako znano dejstvo, da se že težko najde v Slovenski krajini hiša, ki ne bi imela v teh letih koga na tujem in je bilo včasih letno sezoncev 6 do 8.000! Veliko se je v tem oziru že zamudilo in se bo dalo težko popraviti. In upoštevati je treba, da je bilo znano, kako so bile razmere v dušno pastirskem pogledu med prekmurskimi sezonci. O sezoncih v Franciji se je n. pr. pisalo že pred šestimi leti, takoj prvo leto po njihovem prihodu v Francijo, »da pretežna večina prekmurskih sezoncev ni posečala nedeljske božje službe, da o »kaki domači medsebojni pobožnosti ne more biti govora«, da je »Prekmurec zelo dostopen za razne obzire in kaže preveč neodločnosti v izvrševanju verskih dolžnosti«, »da se zdi neobhodno potrebno, da se prekmurske delavce zaščiti pred vplivom francoskega verskega indiferentizma, ki ne bo škodoval samo sezoncem, ampak po njih tudi domačemu ljudstvu, med katerega bodo zagrosili versko brezbriznost« (Oglasnik lav. šk. 1930, str. 62). In z javnega mesta se je še v temnejših slikah podajala verska neopornost prekmurskih Slovencev v tujini. Ali upravičeno ali ne, o tem se tu ne govori. Sicer pa ni dovolj, ugotoviti dejansko stanje; treba je razen tega še nekaj, kar je bistvenega — od pomoči je treba.

Svojevrstnost prekmurskega izseljenstva.

Deloma je razumljivo, zakaj so prekmurski izseljenci v verskem oziru bolj neodporni kot ostali slovenski. Upoštevati je namreč treba, da je izseljenstvo Slovenske krajine čisto svojevrstno, zelo drugačno od izseljenstva, kot se to navadno razume in kar otežkuje dušno pastirsko delo med njim.

1. Ostali slovenski izseljenci so navadno naseljeni v večjih skupinah, n. pr. v Franciji, Holandiji, Belgiji itd. Imajo svoja društva, za otroke tu in tam celo slovenske učitelje, imajo duhovnike, ki vsaj od časa do časa prihajajo k njim, če že stalno med njimi ne bivajo. Prekmurski izseljenci so pa, kot delavci na kmetih, raztreseni skoraj po vsej Franciji. Nikjer ne bivajo v večjem številu skupaj; le po nekaj jih je.

2. Ostali izseljenci bivajo navadno z vso družino v tujini. Žena živi pri možu in mu po svojih močeh pomaga nositi težko breme tujine. Tako lažje ostaneta oba zvesta verskim in nravnim načelom, ki jima jih je domovina vcepila v srce. Pri prekmurskih izseljencih je to drugače. Navadno so neporočeni in večinoma dekleta ter fantje težje pridejo v Francijo. Lahko se živimo v položaj mladega dekleta, ki pride med popolnoma tuje ljudi; osamljena, nihče se dosti ne zmeni za njeno dušo. Gredo pa tudi mladi družinski očetje, oziroma matere. Mož je v Franciji, žena z otroci doma, ali žena gre in mož ostane doma. Kako žalostne posledice to često rodi, si lahko vsak misli. Družina je raztrgana, vzgoja otrok otežkočena in zakonska zvestoba velikokrat v nevarnosti, da še kaj hušjega ne pride. Ni težko torej razumeti, zakaj se večkrat zgodi, da tako »hitro prekmurski sezonec v verskem oziru odpove«.

Dosedanja skrb za nje.

Prekmurski izseljenec živi osamljen med tujimi, neznanimi ljudmi posebno v Franciji; bolj v brezverski in mlačni, kot verski in gorči okolici. Zato ni čudno, če prej odpove kot bi sicer v urejenih izseljenjskih razmerah. In kakor je bil pred svetovno vojno duhovnik tisti, ki se je brigal za prekmurske izseljence, tako tudi po prevratu. Res je, kar piše Mohorjev koledar za leto 1935: »Teško poglavje

našega izseljenstva so moški in ženske, ki delajo raztreseni po vsej Franciji. Prihajajo zlasti iz Prekmurja in Medjimurja na sezonsko delo in se zopet vračajo, deloma pa ostajajo bolj stalno v Franciji. Malokdo se meni za nje, malo se o njih ve, le dobri gospod župnik Klekl misli nanje in jim skuša pomagati (str. 60). Da so ostali prekmurški izseljenci v tujini v tako neurejenih razmerah še toliko zvesti veri in Cerkvi, je to delo g. Klekla in njegovega tiska. G. Klekl, ki je na tako izreden in svojevrsten način ostal v stikih s prekmurškimi vojaki med svetovno vojno, si je znal pridobiti s svojim tiskom take stike s prekmurškimi izseljenci, kot jih nima noben slovenski tednik. Mnogo pisem, pisanih s težkimi in žaljnatimi rokami prejme vsako leto ter jih z ljubeznijo prebruje v »Novinah« in tako seznanja vsa Slovensko krajino s težkim življenjem izseljencev, njihovimi potrebami in željami. Kar je za slovenske izseljence »Rafaele«, to in še mnogo več so za izseljence Slovenske krajine »Novine« in »Marijin list«.

Posebno zadnja leta, ko g. Klekla podpirajo pri delu mlade moči, posveča kat. prekm. tisk precej pažnje svojim domačim izseljencem. Obširno je poročal o pomenu izseljenske nedelje in izseljenska številka »Novin« ob priliki pretekle izseljenske nedelje je našla med prekmurškimi izseljenci nepričakovan odziv. Kleklov tisk tvori zelo močno vez med njimi in ožjo domovino.

V zadnjem času so se začele zanimati tudi posamezne župnije za svoje izseljence. Lep uspeh takega dela kaže beltiška župnija. Prosvetno društvo je dalo natisniti preteklo leto posebno izseljensko pismo v 300 izvodih ter jih je za izseljensko nedeljo poslalo »svoyi fari« na tujem. Menda prva fara v Sloveniji, ki je poslala svojim izseljencem farno izseljensko pismo (Gl. »Novine« 1935, št. 48). Pisma so poslali stariši izseljencev sami. Spoznali so njih pomen in so z veseljem segli po njih. V Odrancih, ki imajo v fari največ izseljencev, so se ljudje kar trgali za nje. Vse to je znamenje, da bi ljudje sami veliko storili za svoje v tujini, le vzpodbude jim je treba dati in pokazati, kako naj pomagajo.

Klic po izseljenskem duhovniku.

Slovenska krajina se je začela intenzivno zanimati za svoje izseljence. Toda vse to delo doma, posebno potom tiska, še ne zadošča. Izseljenec potrebuje svojega duhovnika. Želja papežev je, da se da izseljencem domačih duhovnikov. V svojih raznih okrožnicah opodarbajo njih pomen za izseljence. Ali bodo ostali samo prekmurški sezonski delavci v Franciji brez svojega izseljenskega duhovnika? Sami zelo prosijo zanj (gl. njih pisma v »Novinah« 1. 1934) in celo francoski škofje sami prosijo isto, kakor to poroča lavantski škof dr. Ivan Tomažič:

»Pred kratkim sem prejel pismo pomožnega škofa pariške nadškofije, ki v imenu kardinala Verdierja prosi še za enega duhovnika, ki bi prevzel dušno pastirstvo med Slovenci in Ilirvati, ki bivajo okoli Pariza in dalje proti jugu. Iz tega se vidi, da še nismo oskrbeli vseh naših ljudi v duhovnem oziru. Tudi še ni rešen dušno pastirski problem sezonskih delavcev iz Prekmurja, ki odhajajo leto za letom v Francijo. Da se bo to in marsikaj drugega uredilo, bo potrebno mnogo žrtev, idealizma in gmotnih žrtev« (Slovenec 1935, šte. 277).

Ko gre za zveličanje duš, nam ne sme biti nobena žrtev prevelika in nobena težava neodstranjiva, ampak moramo tudi v bodoče z nezmanjšano ljubeznijo storiti vse, kar upravičeno od nas pričakujejo naši izseljenci, kot pravi lav. škof (ibid).

Zato Slovenska krajina pričakuje, da bo v doglednem času dobila za svoje izseljence v Franciji izseljenskega duhovnika in da bodo v duhovnem oziru oskrbljeni tudi prekmurški sezonski delavci v Vojvodini.

Domačin iz Slov. krajine.

Dopisnikom »Rafaela«!

Prihodnja številka izide 10. junija. Vse dopise pošljite do 4. junija.

Izseljencem v vednost!

Kraljevska banska uprava dravske banovine
Ljubljana.

VI 16356/1. 28. aprila 1936.
Carina od pohištva izseljeništa povratnikov.

Konzulatu kraljevine Jugoslavije

Heerlen.

Na tam, na Družbo sv. Rafaela v Ljubljani stavljen vprašanje, z dne 20. aprila t. l. št. 70, glede carinskih predpisov za pohištvo in za druge predmete repatriiranih izseljencev se konzulatu dostavlja prepis razpisa ministrstva financ. Generalna direkcija carine v Beogradu z dne 17. julija 1920, br. 45477 in navodila, objavljena v uradnem listu pokrajinske vlade v Ljubljani št. 4 iz leta 1924.

Priložen je tudi obrazec za v razpisu predvideno potrdilo občine novega bivališča v Jugoslaviji.

Na vprašanje glede radio-aparatur se pojasnjuje, da so isti le tedaj prosti uvozne carine, ako so navedeni v seznamu uvoženega pohištva in če je dokazano, da je izseljeniški povratnik radio-aparat rabil tudi že v inozemstvu.

Prošnji za doseg carine pretega uvoza radio-aparatur se mora priložiti potrdilo direkcije pošte, telegrafa in telefona ali kakega poštnega urada v Jugoslaviji, da je dovoljen uvoz radio-aparatur.

Prosti carine so n. pr. tudi šivalni stroji, pisalni stroji, kolesa itd., ali samo v primeru, ako se uvažajo ti predmeti skupaj z ostalim selitvenim pohištvom. Ako se pa take predmete uvažuje brez selitvenega pohištva, se pobira od njih predpisana carina.

Po pooblastilih bana načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje:

Dr. Mayer, s. r.

Kraljevska banska uprava dravske banovine,
Ljubljana.

VI. No. 16356/1. V Ljubljani, dne 28. apr. 1936.
Carina od pohištva izseljeništa povratnikov.

Družbi sv. Rafaela za varstvo izseljencev
v Ljubljani.

z ozirom na tamkajšnji dopis z dne 24. aprila 1936 št. 847 v vednost.

Po pooblastilih bana načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje:

Dr. Mayer, s. r.

Ministrstvo financ kraljevine Jugoslavije,
generalna direkcija carin, Beograd.

Br. 45.477. 17. julija 1920.

Razpis vsem carinaricam.

Na podlagi čl. 20. zakona o obči carinskih tarif odrejam, da se v sobodni uvoz selitvenih predmetov vrši po sledečih navodilih:

Pod pojem selitvenih predmetov spada poleg uporabljene obleke in perila tudi odgovarjajoče število postelj in drugih pritiklin še vsi drugi predmeti, ki odgovarjajo vsakdanjim potrebam priseljence, ki nosijo vidne znake, da so že rabljeni in ne predstavljajo predmetov trgovine. S temi se lahko okoristijo samo inozemski državljani kraljevine Jugoslavije, ki so živeli v inozemstvu najmanj dve leti in se vračajo, da ponovno žive v naši kraljevini.

Niso proste carine jastvine, pijače, sirovine, kolikor so podvržene carini; dalje polfabrikati, tkanine, viti druge nepredelane stvari kakor tudi ne novi in očitno še nerabljeni predmeti.

Predmeti iz žlahtnih kovin so podvrženi živovni taksi.

Carine osvobodil glavna carinarnica z rešitvijo in samo na one prošnje, ki bodo vložene, ko bodo selitvene stvari še v carinarnici.

Carinarnice bodo pošiljale te rešitve generalni direkciji carin v odobritev.

Če bi bili priseljenci nezadovoljni s to rešitvijo, se lahko pritožijo zoper njo.

Priseljenci bodo morali prošnji za oprostitve carine priložiti tudi potrdilo občine ali policijske oblasti onega kraja, v katerega se mislijo naseliti in v katerem bodo stalno živeli.

To potrdilo mora vsebovati:

1. čigav državljan je priseljenec,
2. njegov poklic,

3. koliko članov družine ima,
4. katere predmete in v kakih količinah izseljenec seli, kakor tudi katere živali in koliko. Živina za delo ali dohodek je prosta carine samo, če mu je bila do sedaj neobhodno potrebna in je označena v potrdilu izseljenske oblasti.

Če se osebni predmeti ne uvažajo vsi istočasno, lahko priseljence na podlagi naknadne rešitve uživa to olajšavo še za ostale predmete najdalje v roku 50 dni.

Naknadna osvoboditev od davščin na selitvene stvari se bo pozneje dovoljevala. Pošiljanje selitvenih stvari se vrše na podlagi deklaracije ali pa podrobnega seznama z ozirom na velikost njihove vrednosti. V deklaraciji se bo označevalo samo: »Uporabljamo pohištvo selitve«. Vse stvari, ki niso vsebovane v omejenem seznamu, niti niso osvobodjene carine z rešitvijo carinarnice in ravno tako stvari, ki so zabeležene za povratek, so dolžni priseljenci prijaviti za carinjenje po tarifi.

Isto postopanje velja za priseljevanje fabrikantov in obrtnikov.

S tem se ukinjajo vse prejšnje naredbe, ki so protivne temu razpisu.

Minister financ:

K. Stojanović, s. r.

Da je prepis veran originalu tvrdi:

Po naredbi gen. dir. načelnik:

V. T. Dimitrijevič l. r.

Uradni list 4/1924.

Navodila za uporabljanje razpisa z dne 23. novembra leta 1920, C br. 61.602, s katerim so bili nekateri predmeti oproščeni uvozne carine.

Za uporabljanje razpisa C br. 61.602 iz l. 1920 se dajo carinaricam v zvezi z razpisom št. 29 z dne 31. januarja 1925 nastopna navodila:

1. Carinarnice naj prepuščajo v območju, določenem z razpisom št. 64 z dne 27. februarja l. 1925 (»Službene Novine« št. 55 iz leta 1925) same po svoji pristojnosti in brez predhodnega odobritve le direkcije brez plačila carine predmete, omenjene v razpisu C br. 70.502 z dne 16. decembra 1920 (odločba gospodarsko finančnega komiteja ministrov C br. 65.689 z dne 10. decembra 1920).

Istotako naj carinarnice po svoji pristojnosti uporabljajo olajšave iz točke IV. razpisa C br. 61.602.

2. Opraščanje od carine ali uporabljanje minimalne tarife se vrši na podstavi rešitve carinarnice, in sicer na prošnje, ki jih morajo uvozniki predhodno vročiti carinarnici in ki jim morajo priložiti vse listine (potrdila), določene z razpisom C br. 61.602 iz leta 1920.

3. Za oprostitve od carine vseh ostalih predmetov, navedenih v razpisu C br. 61.602/1920, nadalje strojnih delov, če prihajajo posebe, je treba odsej odobritve te direkcije, in sicer po razpisu št. 29 z dne 31. januarja 1925 in po razpisu C br. 60.353 z dne 20. septembra l. 1921.

Iz pisarne gen. direkcije carin pri ministrstvu za finance v Beogradu,

dne 31. decembra 1925; C br. 75.950.

Štev. Kolek Din 20.—
Uradno potrdilo.

Podpisana občina potrjuje v smislu razpisa Ministrstva financ z dne 17. 7. 1920, br. 45.477 in Ur. l. 4 ex 1924.

t. da je gospod kraljevina Jugoslavija, pristojen v in torej jugoslovanski državljan, prispel dne

2. da je bival v let.

3. da je po svojem poklicu

4. da obstoji njegova družina iz

5. da je v priloženem seznamu navedena hišna oprava in obleka njegova last, katero prevozi iz svojega bivališča iz in da je rabil in še rabi hišno opravo in obleko v svojem hišnem gospodarstvu ter da je smatrati te stvari za selilne predmete.

Občinska uprava
dne

Še malo o vzhodni Franciji

V zadnji številki našega lista smo obljubili, da bomo nekoliko natančneje preiskali zadevo »Glasa jugoslovanskih izseljenikov«, službeno glasila Saveza jugoslovanskih radnika Kraljevič Andrej, in njegovega dopisnika ter predsednika savezne podružnice v Tucquegnieux, ki je mnenja, da slovenski izseljenci na tujem ne želijo in ne potrebujejo svojih posebnih slovenskih izseljenških duhovnikov in učiteljev.

Po naših zanesljivih ugotovitvah radi verjamemo, da gospod predsednik in dopisnik Vrščaj Lojze ne želi in ne potrebuje ne slovenskega izseljenškega duhovnika in ne slovenskega učitelja. Je namreč oče brez otrok, poročen z Nemko in govori v svoji družini izključno nemško. Čemu mu bo potem slovenski učitelj? Naročeno ima nemško pisano izdajo kar najbolj protikatoliškega in protiduhovniškega komunističnega dnevnika »L'Humanité«. Zato je razumljivo, da ne želi in ne potrebuje slovenskega duhovnika. Tista, da hodi raje k francoski maši kakor k slovenski, je bosa, saj razume toliko francoski, da mu je treba tolažba, če hoče v gostilni poklicati kaj več kakor »un denu«. O možu bi se dalo zapisati še marsikaj, čemur pravijo Francozi, da je »rigolô«, vendar bodo priznali vsi, ki ga poznajo, da je škoda izgubljati čas in prostor, ker je res popolnoma vseno, kaj misli o izseljenških duhovnikih in učiteljih Vrščaj Lojze.

Malo bolj zanimivo je dejstvo, da je Savez jugoslovanskih radnikov izbral za svojega predsednika moža, ki je poročen z Nemko, v čigar hiši se govori izključno nemško in ima na francoski zemlji naročeno nemško izdajo komunističnega dnevnika »L'Humanité« itd. itd. Kaj Savez jugoslovanskih radnika niti za svoje predsednike nima na razpolago dovolj drugačnih mož? Zdi se, da jih res nima. Vsaj čudno bi bilo, če bi se kaj več pametnih ljudi vpisalo v društvo, ustanovljeno in propagirano na način, kakor je bil ta »Savez«.

Kakor bomo še videli, pa ta Savez vsekakor in celo živo zanima nas in vse izseljence, zanimati pa bi moral tudi naše oblasti, in sicer na drugačen način kakor jih je doslej.

Če začnemo pri glavi, ker riba najprej pri glavi smrdi, smo že večkrat brali o nekem Antonu Glavniku, »Častnem predsedniku, Vodji in Organizatorju Saveza« (prim. z vsemi slovničnimi napakami vred »Glas«, godina III., No. 7) in ugotovili, da mu je moral svoječasni gospod izseljenški duhovnik in korespondent socialnega ministristva v Beogradu, na nujne zahteve iz domovine, neposredno pred ustanovitvijo Saveza zato, ker so bili drugi opomini brezuspešni, **zagroziti s sodiščem**, če bo še naprej tako nečloveško zancemarjal svojo, takrat v domovini živečo družino, kakor jo je do tedaj, nakar se je Anton Glavnik iz **bojazni pred sodiščem in šele na to grožnjo uklonil in obljubil** pošiljati svoji stradajoči družini mesečno po 50 frankov. Tudi o tem možu bi mogli poročati še marsikaj drugega, kar pa je našim izseljencem v vzhodni Franciji že itak znano.

V zadnji številki našega lista smo pisali tudi o velikem pustolovcu in sleparju Tonku Miliču, ki se je doli nekje v republiki Argentini nenadoma predstavil izseljencem za njihovega najbolj debelega in nesebičnega prijatelja, daroval nekaterim društvom — lahko si mislimo, kakšnim — desetstisoče dinarjev, ustanavljal časopise, ki so začeli točiti cele potoke najbolj »integralnega jugoslovanskega nacionalizma«, kar so bili seveda vse samo pripomočki za čim bolj uspešno varanje in golufanje izseljencev na veliko, tako da se je njegovi naravni nadarjenosti v razmeroma kratkem času resnično posrečilo ogolufati tiste, ki so se mu dali prevariti, za mnogo nad sto milijonov dinarjev in sta šele argentinska policija in sodna oblast naredili konec temu »plodonosnemu nacionalnemu in socialnemu delu v korist izseljencev«, ko sta posadili moža za zamrežena okna, kjer sta ukrenili, da ga bo treba, »zaslugam« primerno, držati polnih 12 let.

Res je, nobenega vzroka nimamo in zelo neveden in naiven mora biti, kdor bi hotel verjeti, da je Anton Glavnik iz ponižnega in preprostega delavca, ki ga je bilo treba s sodno grožnjo prisiliti, da bo pošiljal svojim strada-

jočim svojem, ženi in otrokom, skromno mesečno podporico po petdeset frankov, naenkrat postal tako velikodušen in nesebičen javni delavec, iz golega idealizma, samo zato, ker smo — res ne vemo, zakaj tako pogumno govori v množini — »želeli neodvisnega delavskega vodstva in smo nastopili med delavstvom proti vsem izkoriščevalcem ter ostali neodvisni od vsakogar in nasproti vsakomur« (Glas III., št. 7) zapustil ponižni Amnéville in se preselil v Metz ter tam v uradnih prostorih jugoslovanskega kraljevskega konzulata brezplačno reševal »vse zadeve socialnega značaja, tičooče se našega delavstva... z izrecno pripombo za svoje člane«, to je za člane Saveza, ki so, sodeč po teh izjavah, edini mogli računati na kako pomoč gospoda jugoslovanskega konzula v Metz in njegovega urada ali gospoda izseljenškega delegata Gruičiča, dočim so bili vsi drugi, to je izseljstvo v celoti, prepušteni sami sebi — gospod »Voditelj« sam toži, da delavstvo ne mara zanj — v tuji deželi brez konzularnega varstva kljub težkim vsotam, ki jih je jugoslovanska vlada mesec za mesecem nakazovala kraljevskemu konzulatu v Metz in izseljenškemu delegatu g. Gruičiču za to, da bi pravilno in nepristransko štela vse naše izseljence brez izjeme, nikakor pa ne za to, da bi prepuščala »vse zadeve socialnega značaja, tičooče se našega delavstva«, nekemu Glavniku, ki ga je bilo treba z grožnjo prisiliti, da je obljubil pošiljati svoji stradajoči družini mesečno po 50 frankov.

Da je bil za svoje »delo« odlikovan z visokim državnim odlikovanjem, Antona Glavnika nič ne razbremenuje. Saj je najmanj zelo zanimivo, kar so pisali n. pr. argentinski listi o don Tonku Miliču in jugoslovanskih odlikovanjih, in je bil hkrati z Glavnikom odlikovan in v nepopisno zgražanje francoskih deloda-

Justina Jeram, Buenos Aires:

Slovo

Ljubljeni bratje in drege sestrice, ločitve prišel je žalostni čas. Solza bridkosti nam kaplja na lice, morda zdaj zadnjič si zremo v obraz.

Smo zgodaj spoznali trpljenje življenja, vsa žalostna bila je naša mladost. Le bratska ljubezen je skromno sladila nam pezo življenja, njegovo bridkost.

Ločilo nas bode zdaj morje široko, ločile planjave, visoke gore, a bratska ljubezen bo večno vezala čez širne daljave srce na srce.

Oj zbogom, oj zbogom zdaj bratje, sestrice!

Več sreče nakloni vam dobro nebo! Predaleč odhaja sestrica po svetu in zadnjič Vam stiska rokó za slovo.

Aj, oče predragi, ne plakaj tak silno, saj težje od Tebe, jaz jemljem slovo. Glej, ti si navajen: veliko trpljenja, v letih je prišlo in čez Te prešlo.

Tvoj blagoslov nesla čez morje globoko in v duhu ostala bom vedno s Teboj. Ne boj se za mene, saj vem, da molitev bo Tvoja hodila zvesto za menoj.

In zdaj, draga mati, ki zemlja Te krije, To misel, daj, sprejmi v slovo in spomin: Tvojo svetlo podobno bom v srcu nosila, na grobu pa rasteš bo moj rožmarin.

jalec ponovno službeno kar najbolj priporočen za vzgojitelja, ki bi v polni meri nadomestil slovenskega izseljenškega duhovnika. Glavnikov tovariš v službenih prostorih kraljevskega konzulata v Metz, s katerim sta reševala vse zadeve socialnega značaja ter nastopala proti vsem izkoriščevalcem, gospod, ki je bil poleg drugega malo prej zaradi ogromne poverbe državnega denarja obsojen na štiri leta težke ječe. Oj ta odlikovanja v vzhodni Franciji! Čudimo se, da zaradi njih gospodje predlagatelji, kolikor je nam znano, še niso prišli v disciplinirano preiskavo! Bilo je to pač v časih, ko je bilo očividno najzaslužnejše in posebnih nagrad vredno delo tepati vse, kar je slovenskega in katoliškega, posebno če je bilo mogoče dobiti za ta posel Slovenca, pri čigar izbiri ni bilo treba biti skrofulozen, kakor tudi ne pri izbiranju načinov.

Jasno je, da bi se tudi s tem Savezom ne bavili, če bi ne bili kompromitirani z njim ljudje, ki jih ne plačujejo kaka zasebna društva ali kake strankarske skupine, marveč skupna državna blagajna zato, da bi bili nepristranski do vseh izseljencev, kar imamo pravico ugotoviti in zahtevati.

Še več! Omenjeni s terorjem in intrigami in neverjetnimi zlorabami uradne oblasti in s pomočjo ljudi več kakor dvomljive moralne vrednosti v našo izseljenško škodo in sramoto v življenje poklicani Savez dobiva od naših oblasti mesečno Din 10.000 podpore, čeprav ni izkazana v nobenem »javnem« računu. Ti računi so tudi sicer taki, da bi res moral imeti dober želodec, kdor naj jih prebavi. Morda bi utegnili zanimati francosko državno nadzorno oblast; saj gre za denar ljudi, ki niso prostovoljno, ampak na razne načine prisiljeni stopiti v to družbo, ki lahkomišelnost ravna z njihovim denarjem. Na ta način seveda Savez lahko izdaja in med izseljence brezplačno širi »Glas jugoslovanskih izseljenikov«, listič z neko nemogočo vsebino, kakor je na primer zgoraj omenjeni »članek« Vrščaja Lojzeta, listič, ki je bil poleg tega ustanovljen in dolgo časa razmnoževan v pisarni kraljevskega konzulata v Metz, čigar fiktivni urednik je še danes veliki propagator Saveza, gospod izseljenški delegat Gruičič, ki — glasom izjav Antona Glavnika — nikakor ne moremo vedeti zakaj sicer sploh živi v Metz in našimi izseljenci, če Glavnik Anton »vse zadeve socialnega značaja, tičooče se našega delavstva, izposluje, posreduje in urejuje... z izrecno pripombo za svoje člane«. To so po našem stviri, ki zanimajo nas, zanimati pa bi morale še marsikoga drugega, na primer gospoda državnega pravdnika, disciplinsko sodišče itd. itd. Zanimive pa so te reči tem bolj, ker ne gre za osamljen slučaj, marveč za sistem, in dobivamo kljub tako ogromnim podporam težke pritožbe tudi o finančnem poslovanju Saveza.

Gospod dr. Bohinjec — saj nam bo opustil: drugače nekoliko liberalen gospod — je na 1. slovenskem izseljenškem kongresu v Ljubljani zelo pravilno ugotovil: »Mi se moramo sramovati pred zunanjim svetom, da smo med vse izseljence poslali v Francijo samo enega učitelja in še tega na njegov lastni riziko. To je neodpustna kulturna sramota, katero mora banovina in ministrstvo skušati odstraniti« (pocočilo str. 28). Pomislimo ob tej priliki na poljske izseljenške učitelje v Franciji in na njihovo razmerje do poljskih konzulatov in komisariatov! Proti koncu kongresa je ugotovil dr. Bohinjec: »Celo vrsto zelo važnih problemov v zvezi z našim izseljenstvom smo danes tukaj reševali. Vsaka točka naših preiskavanj je ogromne važnosti za nas tu doma in za naše izseljence. Toda v kolikor je meni znano, se naše oblasti z nobenim ne bavijo resno« (str. 91). Seveda se ne, kje bi vzeli potem čas za nezakonitosti, kakor smo jih videli v Metz! Človeku, ki pozna razmere po raznih naših izseljenških kolonijah, se nehoti vsiljuje celo mnenje, da tisti, ki so doslej vodili izseljenško politiko, nimajo nobenega smisla za izseljenje in njihove potrebe, nobenega pojma o njihovih potrebah in jim ni mar, kako se našim izseljencem po svetu godi. Naj bi bila vendar hvalečnejša in bolj svojska naloga raznih naših komisarjev in konzulov, kakor da poskrbijo za ustrežajoče delavne pogoje, kakor jih imajo na primer v Franciji izseljenci kakršnokoli narodnosti iz-

Slovenske večernice na Dunaju

vzemši Jugoslovane, čeprav bi je po našem mnenju nikomur ne bilo lažje mogoče doseči, kakor nam. Res se človeku dozdeva, da se mnogo izmed tistih, katerim je poverjena skrb za naše izseljence in so v ta namen bogato plačani, trudijo povsem nasprotno za to, kako bi bili naši ljudje na tujem čim bolj brezpravni in čim bolj odvisni, da bi jih mogli tem lažje izrabljati za razne akcije, ki nimajo nobenega stika z izseljenskim vprašanjem ali so celo nasprotno izseljenskim koristim, izkoriščajoč zlasti tudi razne majhne prepirčke po kolonijah in običajno pomagajoč do veljave najbolj koruptivnim elementom, dočim se nam vsiljuje misel, da isti ljudje ne samo ne podpirajo resničnega dela v korist izseljencev, marveč ga naravnost hote ovirajo! Pomislimo, kako so bila samo na področju konzulata v Metzju ne samo izključena iz kakršnekoli konzularne pomoči, marveč naravnost šikanirana in samim francoskim delodajalcem uradno ocrnjena razna naša stara in zaslužna narodna izseljenska društva istočasno, ko je bila prožena Savezu vsa zakonita in nezakonita pomoč in državna dotacija za to majhno društvo, o katerem mora sam »častni predsednik, Vodja in Organizator« obupno tožiti, da izseljenci zanj tako malo marajo.

Nikakor ni res, da mi kot revna država ne zmoremo sredstev za uspešno izseljensko skrb. Nasprotno je res: naša država je dovolj mislila na izseljence. Če bi bili izseljenski skrbi namenjeni izdatki tudi pravilno uporabljeni, bi bil naš izseljenski problem v glavnem rešen in položaj naših izseljencev po tujih državah vse drugačen, kakor je danes. Pod pretvezo, da gredo za izseljence, so bili v vodo vrženi ali celo izseljencem v škodo uporabljeni že tako ogromni zneski, da mora človek strmeti. Seveda smo krivi teh razmer tudi izseljenci sami, ker se nismo dovolj pobrigali za to, kar bi nam bilo lahko v korist.

Obžalujemo, da bodo naše današnje ugotovitve nemara tega ali onega zadele v živo. Kljub vsej obzirnosti se nam je vendar zdelo potrebno razgledati današnje izseljenske prilike in pokazati, kakšne so. Kar je grojnega, je treba iz našega izseljenskega telesa iztisniti, čeprav boli. Zlasti je ena naših važnih in nučnih zahtev, da kompetentna oblast vendar že enkrat in čim prej temeljito preišče položaj naših izseljencev v vzhodni Franciji, kjer bo naša poleg zgornjih še celo kopo dejstev, ki je boljje, da jih javno ne omenjamo, in likvidira sramoto, ki nam toliko škoduje in nas že tako dolgo smeši pred tujci. Posebno pa najno zahteva korist naših izseljencev, da socialni minister g. delegata Gruičiča čimprej pokliče iz Metzja in pošlje na njegovo mesto moža, ki bo reševal vse zadeve socialnega značaja, tičoč se našega delavstva... z izrecno pripombo pošteno in za vse enakopravno. **Izseljenec.**

Kraljevska banska uprava dravske banovine
Ljubljana.

VI. No 14.155/1 17. aprila 1956

Gospodu

P. Kazimirju Zakrajsku

kot predsedniku Družbe sv. Rafaela

Ljubljana.

V Izseljenskem Vestniku Rafael št. 3 sta na strani 38 in 39 objavljena članka iz Winterslaga in Limburga, v katerih se reagira na pojasnilo v zadevi prevoza pohištva in oseb naših izseljenskih repatriirancev po jugoslovanskih železnicah.

Ker pripisujeta oba dopisnika krivdo kraljevski banski upravi, da se za naše izseljence in njih pohištvo še ni dosegel brezplačni prevoz po jugoslovanskih železnicah, se prizadevam in čitateljem Rafaela pojasniti, da je za zadveni predlog kraljevske banske uprave odgovorila Generalna direkcija državnih železnic, da ne more odobriti takega brezplačnega prevoza. Prizadeti naj se torej obrnejo zaradi brezplačnega prevoza po jugoslovanskih železnicah na Generalno direkcijo državnih železnic.

Za bana — pomočnik:
Majcen.

ali veste, rojaki v domovini, da smo imeli v adventnem in postnem času na Dunaju slovenske večernice? Prave slovenske večernice, kakor vi v domovini: s slovensko pridigo, slovenskimi litanijami in slovenskim petjem! — Če vas zanima, berite naslednje!

Na prvem sestanku »Slovenskega krožka« na Dunaju, v oktobru lanskega leta, sem navzočim Slovincem in Slovenkam naznanil, da bomo to leto imeli od časa do časa slovenske večernice. Nisem si mislil, da bodo to misel tako navdušeno sprejeli! Glasno so odobrvali in ploskali, mnogi pa so prišli k meni in me veseli vpraševali, kdaj, kje in kako. Najboljši, tudi v domovini dobro znani dunajski slovenski umetniki-glasbeniki so se mi ponudili v pomoč!

Sam še takrat nisem vedel, kje se bomo mogli zbirati k slovenskim večericam. A močan odmev te misli pri dunajskih Slovincih me je podžgal, da sem kmalu povprašal pri tem in pri onem cerkvenem predstojništvu, ali bi nas sprejeli pod gostoljubno streho. Marsikje so odklonili. Marsikje bi nas bili gotovo sprejeli, pa cerkev ni bila ugodna: ali prevelika ali premajhna ali predaleč od sredine mesta. Slednjič sem poprosil še tam, kjer sem najmanj pričakoval: pri očetih kapucinih, ki čuvajo grobnico Habsburžanov. In prav ti so nam dali cerkev, ki je primerno velika, vsem znana in baš v sredini mesta, na razpolago.

Začetkom adventa so dobili dunajski Slovinci vabilo k slovenskim večericam, ki naj bi bile nekaka duhovna obnova za Slovence na Dunaju. Tudi »Wiener Kirchenblatt« je vabil k udeležbi. Majhen pevski zbor pa je medtem naštudiral par cerkvenih pesmi, da bi z njimi vzbudil v srcih udeležencev gorko čustvo domačnosti.

Z upom in strahom sem pričakoval druge adventne nedelje, ko bi se imeli prvič zbrati. Z upom in strahom pravim. Kajti kljub dobremu sprejemu večeriške misli v krožku, kljub vabilom, ki jih je prejelo okrog 180 naslovljencev, sem vedel, da je tudi pri mnogih dunajskih Slovincih verska misel oslabela, pri nekaterih celo ovenela. Ali up je bil močnejši od strahu: Kapucinska cerkev je bila dobro zasedena. Med navzočimi so bili znani obrazi predstavnikov dunajskega slovenskega življenja, veljaki, ki kaj pomenijo, pa tudi obličja doslej čisto nepoznanih. Le odkod so se vzeli? Ogromen Dunaj jih je dal na sveto. Tu so bili izobraženci, trgovci, obrtniki, uradniki, delavci, nastavljeni, služkinje; moški in ženske, vsi sloji! Stari, zelo stari, srednjih let in mladi. A malo, malo otrok! — (Slovinci na Dunaju, kje so vaši otroci?)!

Pozvoni. In gibčni prsti profesorja Trosta so priklicali iz orgel slovensko melodijo, pevec in pevke so pričarali iz svojih grl stari napev: Bog Oče, ki v nebesih kraljuje večekomaj. Kakor neviden, čudovit, tajinstven tok je šel skozi srea, skozi telesa, do mozga, do duše: Slovenska pesem v tujem, daljnem volemestu! Koliko misli je poletelo v domovino, doli v lepo Slovenijo, zeleno Štajersko, troimeno Kranjsko, solčno Goriško in tužno Koroško! Koliko spominov se je vzbudilo na daljno mladost, srečna otroška leta! — In še preden so se prav zavedli, je stal pred njimi duhovnik, jih nagovoril v domači govoric, jih pozdravil v slovenski besedi. In dejal: Slovinci, Slovenke! Povabil sem vas, da vas vprašam, ali je še Bog v vaših slovenskih domovih; ali je še Bog v vaših slovenskih družinah; ali je še Bog v vaših slovenskih srcih? — In je govoril o Bogu in veri. Misel je sledila misli, a vse so se stekale v eno velemisel velikega Slomska: Sveta vera bodi vam luč, materin jezik, bodi vam ključ do prave izobrazbe in omike...

Litanije. Spet so zadehtili slovenski zvoki iz orgel, spet so duše zapele: Najsvetejši, tebe počastimo... In kakor od neznane sile povabljeni so tudi v cerkvi sopopevali, ne samo na koru: Slovenska pevška žila je začela biti, slovenska duša je ozvela... Blíže Bogu kakor kdaj sicer je prihajalo iz globin: Gospod, usmili se nas!

Po blagoslovu so pevci zapeli še: Tebe Marija hvalim kot popoldanski odmev jutranjih zornic. Večernice so minile. Zvečerilo se je. Pred kapucinsko cerkvijo pa so se stvorile gruče:

Stari znanci so se rokovali, se pomenkovali in si pravili vtise večernic. Bilo je, kakor da bi se bila kakšna farna cerkev preselila iz Slovenije na Dunaj: Kakor v domovini, tako so tudi tukaj postali pred cerkvijo in se pogovarjali. Neka gospa je menila, da se ji je zdelo, kakor da je doma pri fari.

K meni pa so prišli ti in oni in pripovedovali, kako že dvajset let niso slišali nič slovenskega, kako jih je vse to do solz ganilo, kako so srečni...

Da, gotovo so bili srečni. Saj je tudi meni glas drhtel, ko sem jih pozdravljal. Pa še grem vsako leto vsaj za nekaj časa v domovino. Ti mnogi pa so na domovino že skoraj pozabili, ker je domovina pozabila na nje. Sedaj pa je pred njihovimi očmi in ušesi zažvela...

In tako je šlo tri nedelje zaporedoma: z različnim sporedom pesmi, različnim predmetom premišljevanj in deloma tudi z različnim poslušalstvom. Saj sem že tretjo nedeljo moral oznaniti, da je nenadoma umrl Slovenec, ki je bil že dvakrat pri večericah...

Na prošnjo mnogih, zlasti pa na prošnjo slovenskih kostanjarjev smo priredili večernice še na sveti dan, na božič. To je namreč »njihove dan! Na sveti dan namreč noben slovenski kostanjar ne peče kostanjev, v nasprotju z nemškimi, ki so tudi ta dan na ulici. — Slovenskih kostanjarjev je na Dunaju še precej. Večinoma so Ribničani. — A ne več v kapucinski, ampak v ljubki cerkvi sv. Ane, ne daleč od kapucinske, prav tako v sredini mesta. Očetje oblasti so nam zgledno šli na roko. Cerkev so nam bajno razsvetlili, tako da je svetloba nebes odsevala v naših srcih. Imeli smo pridigo in pete litanije, po večericah pa po stari slovenski navadi darovanje — za uboge dunajske Slovence: kajti tudi taki se najdejo med nami. Pevec in pevke so prepele stare božične pesmi iz prejšnjega stoletja. Njih mili napevi so pač vzbujali v srcih navzočih spomine na domovino in na — mladost...

Tako je bilo v božičnem času. Takrat sem obljubil, da bomo tudi v postnem času nadaljevali z večericami. In smo! Zadnje tri postne nedelje smo se zopet zbirali v cerkvi sv. Ane, ki se nam je tako prikupila. Času primerna so bila premišljevanja in pesmi. Premišljevanja o sv. spovedi, sv. obhajilu in o trpljenju Gospodovem so hotela otajati srea, da se tudi dunajski Slovinci spovedo svojih grehov: vsaj enkrat v letu... Zadnjo, cvetno nedeljo, pa smo imeli še križev pot: Vsa cerkev je sopopevala stari ljudski napev. Na cvetno nedeljo smo končali našo postno pobožnost.

In kako bo v bodoče? — Poslednjikrat homo imeli slovenske večernice majnika, kot šmarice. Pa ne na Dunaju, ampak zunaj mesta, na znancem zgodovinskem, častitljivem Kahlenbergu. Takrat nameravamo zbrati vse dunajske Slovence in Slovenke k poslednji pobožnosti, kajti kdo ve, kdaj bo zopet prilika za kaj sličnega, kakor so bile letošnje slovenske večernice!

Tak je bil naš mali slovenski misijon na Dunaju. Bilo bi še marsikaj povedati o organizaciji, o težavah, ki jih ni bilo malo, o uspehu večernic, katerega sem vesel iz verskega in narodnostnega pogleda. A vse to preidim. Imam samo še eno na srecu: Zahvalo požrtvovalnim pevkom in pevcem, ki so mnogo pripomogli k lepemu uspehu večernic. In profesorju Trostu, ki nam je igral. Potem pa vsem udeležencem! Videlo se je, kako smo Slovinci še povezani z vero in cerkvijo; spoznati pa je bilo tudi, da nam je tujina vzela že mnogo naših sinov in hčera, tudi mnogo vernih poneverila. Kajti precej je Slovencev, ki niso nič prišli k slovenskim večericam.

Sedaj pa še prošnja na domovino: Ne pretrgajte stika s svojimi rojaki v tujini! Vabite jih v domovino! Da vidijo vernost našega ljudstva; da mu narodnostno in versko ostanejo zvesti! Velemisel ubija oboje: vernost in narodnost! Kakor izkušnja kaže, se bodo slovenske družine razmeram prilile in po dveh rodovih o Slovincih na Dunaju ne bo več govora. A moj klic je: Slovinci na Dunaju, ostanite verni, ostanite slovenski! Rojaki v domovini, podprite jih!

Gregor Zafošnik.

Holandija

Obvestilo! — V domovino potujočim se priporočam za shrambo prtljage: Jožef Češek, skladiščnik pri »Figovcu«, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 13.

Brunssum. — Srebrno poroko sta obhajala v krogu svoje družine in prijateljev zakonca Silih Franc in Jožefa. Vrlima jubilatoma čestitamo tudi mi in jima želimo še mnogo srečnih let.

Po srečnem 51letnem zakonu se je rodil dne 7. februara zakoncem Ferdinandu in Karolini Hudoles zdrav sinček v njihovo veliko veselje. Čestitamo.

Predsednik društva sv. Barbare v Brunssumu - Heerlerheide. Lepo uspelo kulturno prireditve materskega dne so priredila skupno društva sv. Barbare v Heerlerheide, Brunssumu in Hoensbroecku, in sicer v nedeljo 8. marca v Heerlerheide. Najprvo smo imeli slovenske večernice v Nieuw-Einde ob 4. uri. Po večernicah pa smo odšli v društveno dvorano v Vasilienbosch, kjer se je vršila poslovna proslava materskega dne. Program je bil pester in lep. Predsednik zveze Struceľ J. M. je z lepim nagovorom otvoril materski dan. Potem je stopala naša mladina na oder z nežnimi deklamacijami, in sicer fantje Drenovec Fr., Struceľ Ivan in gosposdične Kužnik Anica, Silih Marija, Kužnik Kristina in Zajc Danica. Prav prisrčen vtis je napravil na vse tudi lep nastop dekliskega krožka iz Heerlerheide in Brunssuma pod vodstvom gđe. Kužnikove iz Brunssuma, ki so zapele pesmi »Zabučale gore« in »Gor čez jezero« in so nastopile v narodnih nošah.

Pa tudi mešan pevski zbor iz Heerlerheide je s svojimi pevskimi točkami pripomogel k čim lepšemu uspehu te proslave. Zapel je pesmi »Iščica očetova«, »Večernica« in »Skrijanček«. Čeravno smo tukaj navajeni večkrat slišati naših prireditvah slovensko petje, vendar nas zmiraj do srca gane, ko slišimo v tujini mило slovensko petje. Zato se tudi dekliskemu krožku in pevskemu zboru iz Heerlerheide zahvalujemo za lepo uspele pevске točke.

Do srca segajo govor o skromni slovenski materi je imel č. pater Hugolin Prah. Orisal nam je slovensko mater, njeno delo v družini, skrb in trpljenje pri vzgoji slovenskih otrok. Da res slovenska mati, tako je dejal, ti si kot sveča, ki daje svetlobo drugim, sama pa izgoreva, dokler ne ugasne. Kakor daje sveča svetlobo, tako ti daješ ljubezen svoji družini, dokler se ti ne odpre mrzel grob in ne leže mrtvo, trdno truplo vanj. In kje dobiva slovenska mati svojo heroično moč; ali ne iz svoje globoke krščanske in verne duše in srea. Da, kamor pogledamo danes po svetu, povsod zapazimo, da samo krščanske matere, ki se držijo krščanskih načel, držijo dandanes družino na dobrem potu. Zato je tudi hvalevredno, kakor tudi naša dolžnost, da tudi mi na primeren način proslavimo materski dan vsako leto, saj se imamo krščanskim slovenskim materam zahvaliti, da nas drugi narodi poznajo kot »slovenski narod je Marijin narod«.

»Naš pater« Theotim nam je tudi nekaj lepih opominov povedal. Rekel je med drugim, da naj posebno radi obiskujemo tudi v bodoče slovenske službe božje.

Potem nam je pa pater Hugolin Prah predvajal še nekaj zanimivih filmov, tako da nam je večer hitro minil in bilo je že okrog 9. ure, ko smo se razhajali z najlepšimi spomini na proslavo. Udeležba je bila lepa tako iz Heerlerheide, kot iz Hoensbroeka, prav veliko jih je pa prišlo iz Brunssuma.

Za stroške proslave sta pa prodajala zvezni tajnik Selč in predsednik Dobovišek iz Brunssuma lepe spominske kartice, katere original sta narisala slovenska fanta F. in M. Kužnik iz Brunssuma, ki sta darovala te karte v prodajo za kritje stroškov in se jima tudi iskreno zahvaljujemo.

Velikonočna procesija. Tudi letos smo Slovenci v Holandiji kljub krizi obhajali Veliko noč prav na lep in čisto slovenski način. Več ko 6 avtobusov in avtotaksije je pripeljalo naše rojake iz limburgskega premogovnega revirja na veliko nedeljo zjutraj ob pol 5. uri v Heerlerheide, kjer smo napolnili veliko župno cerkev. Ko se je odpela veličastna aleluja, smo

se uvrstili v dolgo procesijo, naprej križ, nato neša mladina, dečki in deklice, godba iz Brunssuma, dolga vrsta mož in fantov, vmes družtvene zastave sv. Barbare iz Heerlena, Brunssuma, Lutterade, Spekolholzerheide in Hoensbroeka, zatem mešan pevski zbor naših društev pod vodstvom patra Theotima in sledili so naši društveni predsedniki z gorečimi svečami pred Najsvetejšim, katero je nesel pater Hugolin Prah iz Belgije. Dolga vrsta naših žen in deklet je tvorila konec procesije. Niti predstavljali si nismo, da bomo imeli tako veliko udeležbo pri procesiji. Saj je bila skoro že enkrat večja od lanske in to kljub temu, da jih je že mnogo odšlo preteklo leto zaradi redukcij na rudnikih nazaj v domovino.

Veličasten je bil pogled na procesijo, ko se je pomikala nazaj v cerkev, ki stoji na malem gričku.

In potem prekrasno petje združenih pevskih zborov v cerkvi. Kako globoko v srce in dušo so segale lepe melodije naših slovenskih velikonočnih pesmi.

Tudi pridiga patra Hugolina nam je šla do srea. Najlepsi in najveličastnejši prizor se nam je pa nudil, ko se je takoj po povzdigovanju dvignila skoro vsa cerkev in se lepo v redu pomikala proti glavnemu oltarju, kjer sta pater Hugolin in še en holandski duhovnik delila sv. obhajilo. Zares blagoslovljeni prazniki!

Po končani službi božji smo si pred cerkvijo še voščili veselo praznike, nato pa posedli v avtobuse in taksije, ki so nas odpeljali v naše naselbine nazaj proti Lutterade, Hoensbroecku, Brunssumu, Waubachu, Cvehremontu, Eygelslovenu in Spekolholzerheide. Oni iz Heerlerheide, Heerlena in bližnjih naselbin so pa odšli peš, mnogi tudi na kolesih domov, kjer so nas že čakali velikonočni pirhi, katere nam je pater Theotim na veliko soboto blagoslovil.

Našim društvom sv. Barbare pa zahvala za lepo organizirano delo, ki nam omogočijo, da naši Slovenci tako lepo skupaj pridejo. Vemo, da to stane mnogo truda, ampak zavest, da delamo za dobrobit naših izseljencev, nam daje oporo, pa ne samo posameznikom, vsem, prav vsem, ki se udeležujejo tako lepih skupnih prslav; saj se vračamo zadovoljni in z novimi upi in močmi v vsakdanje življenje težav in križev.

Brunssum. — Kriza neusmiljeno seka rane med naša društva. Zopet smo izgubili nekaj zvestih društvenikov. Začetkom aprila so se vrnili v domovino večletni blagajnik društva sv. Barbare Kupnik J. ter društvenika Šalej in Griček, katerega kot dobrega pevca pogrešamo. Vsi trije so imeli družine. Društvo jih bo ohranilo v častnem spominu, vračajočim se pa želimo, da bi jim tudi domovina nudila kmalu delo in kruh. Za blagajnika smo pa dobili našega vrlega in marljivega društvenega delavca F. Pučnika.

Brunssum. — Mednarodni večer petja in plesov raznih narodnosti, ki so zaposleni v rudnikih v Limburgu, se je vršil v Brunssumu v dvorani Unitas v nedeljo, dne 26. aprila zvečer. Kljub zelo slabemu vremenu je večer lepo uspel. Navzoči so bili med drugimi župan iz Brunssuma in višji uradniki državnih rudnikov, kot inženjerji i. dr.

Pa recite, da se Slovenci ne pobrigamo za naše dobro ime v tujini. Zadržiti smo peli v radio in sedaj smo nastopili pa še z obširnejšim sporedom v Brunssumu. Slovenska pesem ugaja zelo, pa zakaj bi tudi ne, saj imamo vendar tako lepe melodije, in pater Theotim tudi zmiraj preskrbi, da nas kam popelje, da spoznavajo Holandci vse lepe lastnosti slovenskega naroda. Tokrat smo nastopili s peštrim sporedom. Dekliški krožek, ki ga urejmeta gospodični Kužnikova in Zajčeva, je pod vodstvom gđe. Zajc Slavice zapel lepe slovenske pesmi in pozneje nastopil s kolo-plesom. Mešan pevski zbor iz Heerlerheide je pa zapel pod vodstvom gosp. J. Majerja pesmi: »En hriček bom kupile« in »Pesem o spomladu«. Nekaj pesmi so zapeli s spremljevanjem kitare in citre. Fr. Selč iz Hoensbroeka je pa zapel: »Jaz pa pojdem na Gorenjsko« in se sam spremljal s kitaro, gosp. Sular iz Heerlerheide pa je zraven igral na citre. Ta nastop je napravil zelo lep vtis na občinstvo. Mešan zbor društva sv. Barbare iz Brunssuma je pa zapel pesmi: »Zadovoljnost«

in »Tebi naj se glasi« ter s tem lepim petjem pripomogel k lepemu uspehu naših Slovencev.

Prav mični in polno živih barv so bili nastopi tudi drugih narodnosti, ki so nastopili v narodnih nošah s plesi, petjem i. dr. Seveda je tudi naš dekliski krožek imel nekake dečke obleke, ampak v narodnih nošah smo še ostali daleč zadaj za Poljaki, Čehi in drugimi, ki so nastopali. Pa zakaj bi tudi ne; nas je nekaj sto rudarjev in nabava pristnih narodnih noš stane mnogo. Drugače je pri drugih narodnostih; oni dobijo na razpolago za društva kot imetje narodnih noš, kakršnih želijo; to jim vse domovina da. A mi, mi smo pa pozabljeni Benjamini, ki smo navezani na lastno pomoč, pa vendar je vse takšno delo v čast naši domovini. Kdo bi nam doma v tej stvari kaj pomagal, kaj pravite g. urednik? Tako po dve fantovski, dve moški, dve dekliski in dve ženski narodni noši (skupaj osem) bi pa res potrebovali.

Hoensbroeck. — Odhajajo v domovino. Zopet so nas ustrašili z odpusti na državnih rudnikih. Čeravno so drugih tujcev številčno mnogo več odpustili, se vendar pri Slovencih močnejše pozna vsak odpust, ker nas ni več veliko v Holandiji. Neradi in z žalostnim srcem odhajajo domov. Začetkom aprila gre transport štirih družin iz Hoensbroeka v domovino. Pred enim mesecem pa nas je zapustil zaradi odpusta iz službe tudi predsednik društva I. Roštohar.

Kar z zavijanjem gledamo včasih na odhajajoče Nemce, ki se zaradi odpusta iz dela vračajo nazaj v Nemčijo. Čeprav gredo tudi bolj neradi iz Limburga, ali vendar gredo z večjim veseljem v sreu domov kakor pa naši. Zakaj? Zato, ker vedo, da jim soicalni zakoni v Nemčiji nudijo mnogo več za njihovo bodoče življenje, medtem ko naši z žalostjo v sreu in s strahom ter skrbjo odhajajo vedoč, da jih čaka beda in trpljenje.

Če bo kaj pomagalo? Proti odpustu številno mnogo več tujcev kakor domačinov so zborovali v Heerlenu dne 22. februara konzuli Jugoslavije, Nemčije, Avstrije, Ogrske Poljske in drugih narodnosti, ki so v rudniškem revirju v Limburgu zastopane.

Poslali so vladi v Haag tozadevno spomenico. Ne vemo, če bo kaj pomagalo, nekaj pa mogoče zna pomagati. Saj pravijo, da bi rudarska podjetja rada oddržala naprej tujce, ker vedo, da v prihodnjih letih še ne bodo imeli izurjenega naraščaja za delo v rudnikih. Znano je, da domačini ne gredo prav radi globoko pod zemljo kopat črni diamant.

Izseljenski radijski večer dne 1. marca smo izseljenci z zanimanjem in veseljem poslušali. Do srca nas je ganil nagovor ljubljanskega nadškofa dr. Gregorija Rožmana. Zdelo se nam je, da je prišla domovina bliže. Zahvaljujemo se vsem prirediteljem izseljenskega radijskega večera, da se zadnji čas bolj spominjajo na nas in to v radiu. Lep je bil izseljenski radijski večer ob priliki izseljenskega dne v jeseni leta 1955, ko smo slišali lepi prenos iz Most pri Ljubljani. A še mnogo lepši je bil dne 1. marca, saj je govoril potom električnih valov sam naš cerkveni vladika, ki je tudi domovino opozarjal na večjo skrb, ki naj jo ima do svojih bratov in sester v tujini. Hvaležni smo izseljenci za te besede našemu presv. nadpastirju. Saj so bile te besede res odmev iz naših src in dušnih bolečin.

Zahvaljujemo se pa tudi akademskemu pevskemu kvintetu za venček narodnih pesmi. Kako lepo smo poslušali in slišali vaše lepe glasove, ko so prenašali električni valovi naše, nam tako znane melodije: »Domovina, mili kraje«, »Barčica« in »Vigred približa sec. Zdelo se nam je, kot da nas kliče znani glas iz daljave, klicajoč svoje pozabljene brate in sestre v tujini.

Veseli nas, da se bodo slični večeri še večkrat priredili. Samo eno željo bi na tem mestu k temu napisali, narmed povedali bi radi, da vsled slabe radijske postaje dobimo najlepši prenos zvečer po 9. ali 10. uri, ko se nekatere radijske postaje že naveličajo s svojim rompomonom, ki ga mi ne razumemo in našo postajo zelo motijo.

Hoensbroeck. — Umril je po dolgi 6 letni boleznini naš rojak Volovšek Franc, in sicer meseca aprila v Zavodu sv. Jožefa v Ljubljani. Bodi mu domača zemljica lahka. Žalujoci družini, ki je še v Hoensbroecku, pa naše sožalje.

»Jugoslovanska vzajemnost«

zveza finančno samostojnih društev jugoslovanskih delavcev v Franciji.

V nedeljo, dne 19. aprila, je bila v Tuequegnieux odborova seja. Iz poročil posameznih odborov je razvidno, da Zveza neverjetno lepo napreduje. K posmrtninski samopomoči je pristopilo že okrog 100 članov. Če koga zadene smrtna nesreča ali pa vsled bolezni izgubi življenje, dobijo torej v vsakem smrtnem slučaju njegovi svojci že vsoto 500 frankov. Ali ni to lepo? Še lepše pa bo, če se bo ta vsota podvojila, zato le pridno pristopajte. Borih 5 ali 10 frankov (kolikor bo pač smrtnih slučajev), to si na leto vsak lahko pritrga, saj gre za našega bližnjega.

K posmrtninski samopomoči sme pristopiti vsak, četudi ni član nobenega društva; k zvezi pa lahko pristopi vsako društvo, ki je v denarnem oziru samostojno. Natančnejše informacije dobi vsak, kdor hoče, pri zvezinem predsedniku g. Hrenu Francu, 40 rue de la Victoire, Ametz, Moselle, ali pa pri naših izseljenskih duhovnikih.

Kje smo bili prej?

»Danes je lahko organizirati delavska združenja, toda kje ste bili prej, spoštovani gospodje organizatorji?« tako piše glasilo izseljencev, znani »Glas«. V resnici bi težko našli bolj dolgočasen in pomilovanja vreden list, kot je ta. V tem časopisu se vezbata dva uredniška pripravnika. Oba se pišeta »Glavnike«. Medtem ko piše prvi še v kolikor toliko znosni srbohrvaščini, mrevari drugi na vse mile viže ubogo slovenščino, da se Bogu smili. Poleg pravopisnih napak pa je tudi vsebina neprebavljiva. Na prvih treh straneh so slike in samohvalni spevi urednikov, na zadnji pa cifre, ki naj bi predstavljale savezne stroške in dohodke. Iz teh števk je razvidno, da je izdal savez za podpore le malo nad polovico svojih dohodkov, ostalo pa je šlo za razne druge (!) stvari. Tudi to je razvidno, da bi dobil vsak član saveza, če bi denar, ki je še v blagajni, enakomerno razdelili, danes komaj 7 ali 8 frankov. Pri finančno samostojnih društvih, ki so včlanjena v zvezi »Jugoslovanska vzajemnost«, pa bi prišlo na člana okrog 150 frankov. Svoje slovniške napake in vsebinske nedostatke skuša »Glas« pokriti s tem, da se nespretno zavija v plašč »nacionalizma«. Gospodom očitno niso znane pesnikove besede: »Lepo je, če za domovino živijo kliče se in poje, še bolj pa, če vsakdo za njo gre na delo svoje.«

No pa odgovorimo, kje smo bili prej! Na to vprašanje je uredniku »Glavnika«, ki zna srbohrvaščino, odgovoril že deloma urednik »Glavnika«, ki zna slovenščino (?), v svojih spominih, kjer pravi, da so se po vojni ustanovljala delavska društva. — Da, 20 recih in beri dvajset takih društev, ki imajo, če ne več, pa vsaj toliko članov, kakor savez, zlasti pa, ki imajo vse drugačno premoženje in ki so izdala že vse drugačne podpore, eksistira na področju kr. jug. konzulata v Franciji. Ta društva so vodila in še danes vodijo vse kulturno in narodno v pravem jugoslovanskem duhu narodno delo naših izseljencev v Franciji. Savez ni mogel do sedaj niti ene svoje kulturno-narodne prireditve izvesti in izpeljati brez pomoči teh društev. Saj nima savez ne pevskih zborov, ne tamburaških odsekov, ne dramskih družin. Debele knjige pa bi lahko napisali o prekrasnih prireditvah naših finančno samostojnih društev. In sedaj mi vprašamo gospode pri »Glasu«: »Kje ste bili, ko so se ta društva snovala?« Ali ste jih vi ustanovili? Ali ste jim vi stali in jim še vedno nesebično stojite na strani? Ali ste vi spravili sem učitelje in organiziste? Le ne toliko domišljavosti, prosimo, kajti drugače bomo prisiljeni staviti vam še druga vprašanja, katerih najbrž ne boste vesel. Še to vam povemo, da se vaše grožnje, da boste »budno pazili nad Zvezco«, nič ne bojimo. Minuli so časi, ko ste z železno metlo pometal!

»Prosta vožnja v domovino in nazaj.« to je najnovejša reklama savezarjev, s katero vabijo naše delavstvo v svoj tabor. Naj nam gospodje navedejo oblast in številko odloka, s katerim je prosta vožnja odobrena, pa jim bomo verjeli. In še to: Če bo res dovoljena znižana (ne pa prosta) vožnja, bo dovoljena vsem Jugoslovanom in ne samo savezarjem.

Pojasnilo. Zadnji »Rafael« je priobčil resnično vest, da so naši delavci, ki so se obračali

Kanada

G. uredniku »izseljenski vestnik Rafael«, Leonišče, Ljubljana, kraljevina Jugoslavija.

V številki 11. od novembra 1935 Vašega cenjenega lista piše dopisnik g. Albin Zeren iz Sudbury, Kanada, med drugim tudi to-le: »Glede konzularne službe naj omenim, da je silno težko za nas, ko so vsi Srbi, mi pa večinoma ne znamo srbohrvaščine, najmanj pa v pisavi. Ako pa ne pišemo v srbohrvaščini, se nam prošnja vrne s pripombo, da naj bo pisana v srbohrvaščini.«

Dovolite, da resnici na ljubo izjavim, da se ni za časa vsega mojega poslovanja dogodil niti en slučaj, kjer bi se bilo kaj takega pisalo ali odgovorilo našim rojakom Slovincem iz konzulata v Montrealu, Kanada.

Zahvaljujem se Vam za prijaznost tiskanja teh vrstic in beležim z odličnim spoštovanjem

Nikola Perazič,

Zeran kralj, konzulata v Montrealu, Kanada, 14. aprila 1936.

Kirkland Lake, Ont. — Dramski odsek SCPD je zopet dobro uspel dne 1. marca z igro »Vdova Rošlinka«. Bilo je zelo kratkočasno, veliko smeha in zabave, šaljiva dražja in srečolov sta precej podprla blagajno pevskega društva. Vse priznanje gre našim vrlim igralcem in igralkam ter neumornim aktivnim delavcem na prosvetnem polju. Prisrčna hvala vsemu slovenskemu občinstvu, ki se v tolikem številu odzove vabilu naših društev. Želi se, da se zopet kmalu snidem skupaj s kako veselo prireditvijo. Lepo je tudi to od našega društva, da se spomni svojih brezposelnih rojakov s primerno nagrado za njihovo sodelovanje pri slovenskih prireditvah.

Prisrčna hvala društvu za to velikodušnost, saj kadar bomo mi brezposelni zopet tako

srečni, da bomo imeli stalno delo, tudi mi ne bomo pozabili naših društev.

Beseda brezposelnih je v navadi zadnjih pet let bolj, kakor prej kadarkoli v zgodovini. Kot je povsod drugod tako, je tudi tu v Kanadi, da priseljnence smatrajo domačini za ljudi druge vrste, tukaj tako zvane »black peeples«, zato je vse najboljšie in najprej na razpolago domačinom, le kar ostane, je za nas priseljence.

V tej krizi se je razpasla še ta bolezen med izseljenci, da so začeli namigavati delodajalcem z napitninami, ki so se jih ti v svoji likomnosti seveda takoj poslužili. Mnogokrat so bile te napitnine zelo visoke, ubogi suženj kapitala pa je moral vzdihniti: Oj, denar, sveta vladar! — nato pa napeti svoje že itak izčrpane moči zanj, samo zanj...

Ta bolezen se le težko zdravi; v več slučajih so jo oblasti zatrle; so pa tudi taki, ki se znajo spretno zviti oblastem. Bolezen se pojavi zdaj tu, zdaj tam; zasejali so jo pa priseljenci sami, ki jo sami na sebi tudi občutijo. Seveda ne tisti v polni meri, ki so se na ta ali kakršenkoli način zadelali, ker ti pridejo v poznanstvo s svojimi predelavci, bosci, kepni itd. in zato lažje pridejo zopet do dela, če ga izgubijo.

Kaj pa naši brezposelni? Nekateri se na vse načine trudijo, da bi si kako opomogli k človeka dostojnemu življenju; drugi se lotijo tudi protipostavnih pripomočkov, da se sami za silo vzdržujejo, a največkrat so ovađeni po zlobnih ljudih in tako se jim še bolj zagreni življenje. Ni čudno, če omrzijo vse, kar jih še spominja na svojo mladost v domovini. Večkrat se tudi zgodi, da ima delavec trajno delo, pa ga izgubi, ker je ovađen. Kako pa je s podporo brezposelnih? Podpore so deležni v največji meri domačini; priseljencu gre podpore zelo malo in še to mora odslužiti. Te podpore so deležni le delavci z družinami.

Severna Amerika

Kalifornija, Talmage.

Cenjeni gospod p. Kazimir Zakrajšek, predsednik Rafaclove družbe.

Vaše pismo sem prejel 24. februarja. Lepa hvala Vam.

Pišete mi, če se zanimam za izseljenski vestnik Rafael. Seveda se zanimam in rad ga čitam.

Sedaj sem brez vsakega denarja. Boga prosim, da bi mi dal zdravje, da bi šel kaj kmalu odto, potem Vam bom vse pošteno plačal. Molite zame, da bi mi sveti Duh razsvetlil pamet. Pa saj vam danes ne pišem zadnjikrat.

Bratske pozdrave!

Vaš Jancz Dragovan.

Južna Amerika

Vesti iz Argentine. — Dolga trimesečna stavka gradbene stroke se je pred tedni končala v korist delavcev. Huda nam je predla, ali vendar — zmagali smo, tako da so pustni dnevi, ki jih posebno v Argentini »praznujejo skoraj preveč hrupno«, oživeli tudi naša društva. Cele tri mesece in več so bila čisto mrtva. Ljudje smo že taki, da brez denarja ne najdemo razpoloženja. Stvar je pač jasna; trla nas je skrb in tudi pomanjkanje.

Pustni dnevi pa, ko Argentinci ustavijo vsa dela za tri dni, so naša društva zopet oživela. V vseh štirih buenosaireskih društvih so te dni priredili pustne zabave, vinske trgatve itd.

Zadnje čase se med nami mnogo govori in piše o šolskih vprašanjih naše nasebine. Eni modrujejo tako, drugi drugače, a kaj se bo iz tega skovalo koristnega, bomo videli. Vsi dobro vemo, da za dobro organiziranje naše slovenske šole predvsem manjka sredstev in vsestranske pomoči, ki pa le od nikoder ne pride.

Novi izseljenski duhovnik. Te dni je prispel v Argentino novi izseljenski duhovnik g. Janez Hladnik. Cerkvica na Paternalu je

zopet oživela. Posebno nedeljski popoldnevi privabijo spet marsikoga na Paternal, dočim je bila po odhodu duhovnika g. Josipa Kasteleca jako zapuščena. Novemu duhu, gospodu kliče: Dobrodošel!

Novice. Ena izmed naših najboljših deklet in cerkvenih pevka Marija Ličen nas je pred tedni zapustila in odpotovala v domovino na Primorsko. Želimo ji veselo bivanje v krogu svojih domačin. Tukaj v Buenos Airesu pa se je poročila gđc. Anica Jeran, ki je čitateljem »Duhovnega življenja« kakor tudi tukajšnjega »Slovenskega tednika« dobro znana, z Mirkom Kogojem, oboja s Primorskega. Mlademu paru vse najboljšie!

Popravek. — V eni zadnjih števk »Rafaela« je bilo pomotoma napisano netočno, tako da je bilo razumeti, da je slovenska šola v Villa Devoto bila osnovana in jo vzdržuje GDS v Villa Devoto. Omenjeno šolo za poučevanje materinščine je osnovalo I. D. »Tabor« v času, ko društvo v Villa Devoto še ni obstajalo in mu je sedaj komaj nekaj nad leto dni. Torej prizadetim naj bo to v zadoščenje. — Dopisnik.

Bruay. — Koncem aprila smo uprizorili »Nežko z Bleda« pred nepričakovano lepim obiskom.

V prvem četrtletju nas je napredek blagajne skoraj presenetil. Zvišala se je glavica za pičlih petsto frankov. Seveda ni pričakovati, da bo šlo vedno tako sijajno, kajti tako bi mi prehitro »spaniale« krizo.

Napredovali smo tudi za nekaj članov!

v tej ali oni zadevi na kr. jugoslovanski konzulat v Metz, dobivali odgovor od nekega Glavnika. Pripomniti pa moramo, da se je to godilo in moglo goditi le takrat, ko je konzulatu načeloval g. Mišić. Na njegovo mesto je prišel pred nekaj meseci generalni konzul g. dr. Ilić, nepristranski in vse dobro hoteti uradnik. Pod njegovim vodstvom so se razmere izboljšale in uredile tako, da smo prav zadovoljni.

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i t. d.

V posebnem „KARITAS“ oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

BREZ TEGA NE POJDE!

Moderno gospodarstvo sloni na izmenjavi blaga, izmenjava pa je moč, vsaj v glavnem, je potom denarja. Za kroženje denarja skrbita dve poglaviti gibalni, davčni sistem države, ki uterjava denar in ga razdeljuje za razne stvarne dohove in za plače nameščenem in denarni zavodi, kjer se zbira brezposeln denar in ga denarni zavodi stavijo na razpolago delavnemu pridobitnemu gospodarstvu, da s tem omogočijo gospodarsko delovanje sploh.

To drugo gibalno, denarni zavodi, radi paničnega navala vlagateljev, ki so vsi naenkrat, večinoma brez potrebe dvigali denar, danes ne funkcionira več, ali vsaj ne tako, kakor bi moralo. Vlagatelji so v lastno škodo odtegnili gospodarstvu potreben sok, oslabili denarne zavode, onemogočili kredit in s tem normalno delovanje industrije in trgovine. Le če se denar redno steka in oteka v denarnih zavodih, lahko ti regulirajo gospodarsko življenje, dvigajo s tem življenjski standard, dvigajo dohodke posameznikov in zbirajo prihranke — kapital.

Evidenten je torej zaključek, da je treba ta drugi in najvažnejši motor denarnega prometa, denarne zavode, spraviti zopet v tek, na podlagi staro priznane prakse — s smotrenim hranjenjem in z nalaganjem prihrankov v domačih denarnih zavodih. Vzrok naše gospodarske krize ni toliko zunanji, kakor pred vsem notranji in ena glavnih težav obstoji v tem, da denarna sredstva niso osredotočena v denarnih zavodih. Če odstranimo ta vzrok, denarno krizo, bo sam ob sebi odpadel tudi velik del gospodarskih težav. Vsak, kdor brez potrebe dviga naložen denar, pomaga podaljšati krizo.

Mestna hranilnica ljubljanska

ne vrši važne gospodarke naloge upravljanja in razdeljevanja denarja iz vidika lastnega dobička, temveč iz vidika pospeševanja gospodarstva, v prvi vrsti mesta Ljubljane, potem pa tudi vse ostale dravske banovine. Pomagati njej pri tem stremljenju je tedaj važno narodno delo, katerega izvrševanje je vsakogar dolžnost in ne samo osebna korist. Brez denarnega prometa, brez solidnih denarnih zavodov ni primerne gospodarkega življenja, kaj šele gospodarkega napredka. Zato je v interesu države, dežele in vsakega posameznika, da denarstvo procvita in da ga vsakdo po svojih močeh podpira s tem, da nalaga svoje prihranke v denarne zavode in tako omogočuje njih delovanje, gospodarski procvit naroda in samega sebe!

Ne dvigajte torej po nepotrebnem vlog pri
Mestni hranilnici ljubljanski
temveč vlagajte nove!

Vse novice iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Prijatelj
izseljencev je

GLASNIK
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar

Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)